

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ◇ ΤΕΥΧΟΣ 26, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΤΟ ΘΕΜΑ:
Πραγματικότητα το Κέντρο
Υγείας Καστορείου

σελ. 3

Στην Αθήνα ο Βορδονιάτης
Ελληνοαμερικανός συγ-
γραφέας Τζ. Πελεκάνος

σελ. 4-5

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: "Κάθε
φορά που έρχομαι το χω-
ριό είναι ομορφότερο"

σελ. 16-17

Ο νικητής του Σπάρταθλου στην Καστανιά

Κινδυνεύουν τα πλατάνια του Αϊ-Μάμα

ΝΗΡΙΟΝ ΕΠΕ

τεχνική εταιρεία

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΙΔΙΩΤΕΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ
ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

REAL ESTATE

ΑΓΟΡΕΣ
ΠΩΛΗΣΕΙΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΕΧ. ΓΡΑΦΕΙΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΤΑΤΙΚΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ανακαινίσεις, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, ενεργειακά πιστοποιητικά
ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 22 - 104 32, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210-3246589, 210-5243774

Σημείωμα του Εκδότη

“Αισθάνομαι εκατό τοις εκατό Έλληνας” δήλωσε ο George Pelecanos, ο διάσημος Ελληνοαμερικανός συγγραφέας, “ακόμη και τα φαγητά είναι καλύτερα” λέει! Τα υιοθετημένα παιδιά του μαθαίνουν ελληνικά. Ένα μικρό δείγμα από τη συνέντευξή του στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών. Αφιέρωμα θα βρείτε σ’ αυτό το τεύχος. Μια από τις αξίες της «ελληνικότητας» κατά τη γνώμη του είναι η οικογένεια. Αυτό το λέει κάποιος που ζει σε μια χώρα που η οικογένεια είναι ένα χαλαρό μοντέλο με την υποχρέωση των γονέων να σταματά μόλις τα παιδιά τελειώσουν το σχολείο. Η αξία και ο ρόλος της οικογένειας που χαρακτηρίζει τους Έλληνες όπου κι αν βρίσκονται στον κόσμο, σκέφτομαι, ίσως είναι ένας από τους λόγους που η κρίση που βιώνουμε δεν μας έχει διαλύσει ακόμη.

Η ελαιοκομική περίοδος βρίσκεται σε εξέλιξη και τα φετινά μηνύματα είναι πιο αισιόδοξα. Η τιμή είναι κατά ένα ευρώ περίπου ψηλότερη από πέρυσι και αυτό οφείλεται στη μικρή παραγωγή της Ιταλίας και της Ισπανίας. Παρόλα αυτά θεωρούμε ότι η τιμή του παρθένου ελαιόλαδου είναι πολύ χαμηλή και η ανταπόδοση στον αγρότη καθόλου ελκυστική. Αν για παράδειγμα συγκρίνει κάποιος την ανταπόδοση από μια αντίστοιχη καλλιέργεια με φιστίκια Αιγίνης, το αποτέλεσμα δεν θα είναι καθόλου ευχάριστο για τους ελαιοπαραγωγούς μας. Όμως ποιος μπορεί να αφήσει την καλλιέργεια ενός πολύτιμου καρπού που παράγει ένα τρόφιμο/φάρμακο; Εξάλλου το μοντέλο τη μικρής οικογενειακής γεωργίας εξακολουθεί να είναι και μοντέρνο και επίκαιρο διεθνώς.

Με εκτίμηση και μεγάλη χαρά διαπιστώνουμε ότι άνθρωποι που εργάστηκαν στον τόπο μας, άφησαν τα ίχνη τους στην ιστορία και τον πολιτισμό. Τρανό παράδειγμα ο φιλόλογος Π. Ηλιάδης, Διευθυντής στο Λύκειο Καστορείου στα τέλη της δεκαετίας του ’70, ενεργό μέλος Ποντιακών συλλόγων και με πλούσιο συγγραφικό έργο. Τον τελευταίο χρόνο της ζωής του κατέγραψε σε βιβλίο τις εμπειρίες του από τα προσφυγικά Καλλιθέας και από στρατόπεδο συγκέντρωσης στη Γερμανία. Δημοσιεύουμε απόσπασμα.

Επίσης με μεγάλη χαρά δημοσιεύουμε τη συνέντευξη που έδωσε στο Γιώργο Λαγανά η Πρόεδρος του Συλλόγου Βορειοδημοτών Σύνδευ, «Ωραία Ελένη».

Την έκδοση αυτού του τεύχους την πρόλαβε η διοργάνωση

του 2^{ου} Ορεινού Ημιμαραθώνιου Καστορείου, ο οποίος παρουσιάζει πρωτοφανή συμμετοχή. Δεδομένου ότι η ύλη έχει κλείσει, εκτενές ρεπορτάζ θα δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος.

Η Ομάδα Ελληνικού Παραδοσιακού Χορού Καστορείου, μετά από την περιπέτεια αναζήτησης στέγης ξεκίνησε τα μαθήματα, φιλοξενούμενη στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου. Ευχαριστούμε τον Διευθυντή και όλα τα στελέχη.

Από όλο το Διοικητικό Συμβούλιο, σας ευχόμαστε Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο Νέο Χρόνο.

Μην ξεχάσετε να προμηθευτείτε το ημερολόγιο του Πολυδεύκη, φέτος αφιερωμένο στα ζωκλήσια μας.

Έντυπη εφημερίδα

«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
<http://kastori.gr>, <http://polydefkis.gr>
e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή
Βαρβάρα Κεμερίδου,
Ευγενία Λαμπή, Ελένη Βλαχογιάννη,
Αναστασία Καδρακάζη,
Γαρυφαλία Ρουμελιώτη,
Θάνος Τζωρτζάκης, Γιάννης Αρφάνης.

Επιμέλεια Ύλης
Αγροτικά, Αθλητικά: Γιάννης Αρφάνης
Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,
Κωνίνος Καλκανδής
Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη,
Καίτη Σμυρνιού
Οικονομικά: Κωνίνος Καλκανδής,
Θάνος Τζωρτζάκης
Πολιτιστικά: Βαρβάρα Κεμερίδου,
Ευγενία Λαμπή
Φωτογραφικό υλικό: Βασ. Λαγανάς,
Γιάννης Αρφάνης, Γ. Λαγανάς, Θ.
Ανδριανός, Π. Γεωργαροπούλου
Χορηγίες: Καίτη Σμυρνιού
Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Κασόρι – Βόρειοι Δήμοι:
Δημητράκης Κραμποβίτης,
Θεόδωρος Αλαφογιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης
Δημητράκοπουλος, Νίκος Λαγανάς
ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,
Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis,
Αλάσκα: Maria Bascous
Αυστραλία: Angela Vasilas

Παραγωγή, εκτύπωση:

Ο “Π” σχεδιάζεται και υλοποιείται από τη ΝΗΡΙΟΝ ΕΠΕ, Βερανζέρου 22, τ.κ. 10432, Αθήνα, τηλ.: 210-3246589, 2105243774, www.nirion.gr

Καστανιώτικα

Άντε και του χρόνου.

Στο προηγούμενο τεύχος ο «δαίμων του τυπογραφείου» τα έκανε ελαφρά σαλάτα, στην παράγραφο που γράφαμε για τις χυλοπίτες και την παρασκευή τους. Έτσι η Βασιλική η Ξιάρχου έγινε Νιάρχου και ο μακαρίτης ο Γιώργης ο Ντάνος έγινε Ντίνος. Ελπίζω τούτη τη φορά ο «δαίμων» να μη δράσει.

Σε ανάρτηση στο διαδικτυο είδαμε με συγκίνηση τη φωτογραφία του μπαρμπα-Μήτσου του Χαραλαμά, όπως ήταν γνωστός, με το θλιμμένο ύφος του. Είχε επάνω του όλα τα σημάδια της ταλαιπωρημένης γενιάς του, από όλους τους μεγάλους πολέμους και τη βιοπάλη της ζωής. Το όνομά του ήταν Δημήτριος Χαραλαμπά-

κος και έμενε πίσω από το σχολείο. Ένωσε την τουρκική βαρβαρότητα στο πετσί του, αιχμαλωτίστηκε από τους Τούρκους και τον καλίγωσαν όπως κάνουν στα άλογα, για αυτό, όσοι τον θυμούνται, κούτσαινε Έχει και τα καλά του το διαδικτυο ανασύρει από την λήθη πρόσωπα που ξεθώριασαν στη μνήμη μας.

Ότι όλη η Ελλάδα τρέχει, το βλέπουμε παντού γύρω μας. Κάθε τόπος, πόλη, περιφέρεια, διοργανώνει αγώνες δρόμου. Έτσι και στο χωριό μας μετά τον πρώτο ορεινό ημιμαραθώνιο, διοργανώνεται ο δεύτερος αγώνα στις 21 Δεκεμβρίου. Ελπίζω να είμαστε καλά να τον παρακολουθήσουμε και στο επόμενο τεύχος να

το σχολιάσουμε με μικρό-παραλειπόμενα.

Την ιδέα την έριξε η αγαπητή Ελένη Βλαχογιάννη εκεί στην κορυφή του Αγιάνηνη πίνονας καφέ και τρώγοντας λουκούμι. Να οργανώσει ο αγαπητός και δραστήριος ξάδελφος αλλά και δεινός ορειβάτης Ντίνος Λαγανάς μια ανάβαση στην κορυφή του Ταυγέτου, εκεί στην πυραμίδα στα 2.340 μέτρα για «εξήντα πλάς» (60+) όπως εύστοχα είπε η Ελένη. Η ιδέα είναι καλή ας την αγκαλιάσει το Δ.Σ του Συλλόγου μας και η εφημερίδα και ας αρχίσουμε τις προπονήσεις για την ανάβαση-προσκύνημα.

Γεια σας πατριώτες
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Από αυτό το περιοδικό έχουμε δημοσιεύσει πολλά άρθρα σχετικά με την πλημμελή λειτουργία του Κέντρου Υγείας Καστορείου και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μας. Επίσης, είναι γνωστός ο αγώνας που έχουν κάνει οι Φορείς του Καστορείου για τη λύση του προβλήματος ακόμη και με έγγραφα και παρεμβάσεις στους αρμόδιους. Επομένως δεν μπορούμε παρά να χαιρετίσουμε τη δημιουργία του Κέντρου Υγείας που με κάθε επισιμότητα εγκαινιάστηκε την Κυριακή (18/01/2015) το πρωί χοροστατούντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη κκ Ευσταθίου και παρουσία πλήθους επισήμων αλλά και πολιτών της ευρύτερης περιοχής. Στο ανακαινισμένο κτίριο του παλιού κοινοτικού καταστήματος, στην είσοδο του χωριού, οι πολίτες θα μπορούν να έχουν πλέον το δικό τους Κέντρο Υγείας που θα λειτουργεί ως αποκεντρωμένη μονάδα της 6ης Υγειονομικής Περιφέρειας. Παράλλη-

Στη φωτογραφία διακρίνεται ο αν. υπουργός Υγείας κ. Γρηγοράκος να παραδίδει τα κλειδιά τού Κέντρου Υγείας Καστορείου στη γιατρό κ. Αραχωβίτη.

Πραγματικότητα το Κέντρο Υγείας Καστορείου

λα συνιστώνται και επιπλέον θέσεις ειδικευμένων ιατρών και παραϊατρικού προσωπικού για να μπορεί να λειτουργήσει σωστά στο μέλλον.

Χαιρετισμό απηύθυναν ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Καστορείου Γιώργος Οικονομάκης, ο πρόεδρος του Π.Σ και εκπρόσωπος της Περιφέρειας Μπάμπης Σκούρος, ο Δήμαρχος Σπάρτης Βαγγέλης Βαλιώτης, ο Αναπληρωτής Διοικητής 6ης Υ.ΠΕ Αντωνάκος Παναγιώτης, ο υποψήφιος βουλευτής Θανάσης Δαβάκης και ο υποψήφιος βουλευτής ΠΑΣΟΚ Λεωνίδα Γρηγοράκος ενώ παραβρέθηκε και η συμπατριώτισσά μας υποψήφια βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ κ. Άβα Μπουλούμπαση-Μπασκουρέλου.

Στο νέο κτίριο του Κέντρου Υγείας (Κ.Υ.) Καστορείου υπάρχουν ηλεκτρικά μηχανήματα, απαραίτητος τεχνολογικός εξοπλισμός, γραφεία και οτιδήποτε άλλο χρειάζεται για τη λειτουργία του. Καθοριστική ήταν η συμβολή του Αναπληρωτή Υπουργού κ. Γρηγοράκου Λεωνίδα. Μεγάλη η συμβολή της 1ης Υ.ΠΕ για την συνδρομή της στον εξοπλισμό του Κέντρου Υγείας. Σημαντική και η συμβολή του Νοσοκομείου Σπάρτης και της Διοικήτριας Εύης Παπαγεωργίου για την προώθη-

ση προσωπικού για την εύρυθμη λειτουργία του Κέντρου Υγείας. Επίσης, γνωρίζουμε το ενδιαφέρον και την προσπάθεια του πατριώτη μας γιατρού Μάριου Τζωρτζάκη. Αλλά η συνεισφορά της συμπατριώτισσάς μας Νάγιας Μητσάκη ήταν καθοριστική ώστε να ληφθεί μια μεγάλη απόφαση.

Το Κέντρο Υγείας Καστορείου συστάθηκε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση, Αριθμ. Γ3α/ΓΠ 113082 (Φ.Ε.Κ. 3587/Β/31-12-2014), των υπουργών Υγείας, Οικονομικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κατόπιν εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου Σπάρτης. Για τη λειτουργία του Κ.Υ. προβλέπονται θέσεις γιατρών ως εξής: τρεις (3) θέσεις Γενικής Ιατρικής ή Παθολογίας, μία (1) θέση Μικροβιολογίας, μία (1) θέση Ακτινοδιαγνωστικής, μία (1) θέση Οδοντιατρικής, μία (1) θέση Παιδιατρικής και μία (1) θέση Καρδιολογίας, καθώς και 30 περίπου θέσεις βοηθητικού προσωπικού και προβλέπεται να χρηματοδοτείται με 684.000 ευρώ ετησίως για τη μισθοδοσία του προσωπικού.

Δημοσιεύουμε και σχετική επιστολή από το Μάριο Τζωρτζάκη.

Δ.Π.

Με το 3587/31.12.2014 ΦΕΚ δημιουργείται το Κέντρο Υγείας Καστορείου, όνειρο ζωής μερικών Βορειοδημοτών που έγινε πραγματικότητα.

Τα κύρια περιεχόμενα είναι:

- 1. Η σύσταση του οργανισμού με 8 θέσεις μόνιμων Ιατρών και 30 θέσεις νοσηλευτών και άλλου προσωπικού**
- 2. Χρηματοδότηση κατ' έτος με 680.000 ευρώ.**

Είχε προηγηθεί η απόφαση υπαγωγής των όμορων ιατρικών (Γεωργιτσίου, Γιογκανίκου, Γιογκάστρας, Σελλασίας κ.λπ).

Νομίζω ότι πρέπει να ευχαριστήσουμε στον τ. Δήμαρχο Σταύρο Αργεϊτάκο αλλά και όλο το προηγούμενο Δ.Σ για την ομόφωνη απόφασή του, στον πρώην υποδιοικητή της ΥΠΕ κ. Γαουδιά, στον νυν διοικητή κ. Κατσιβέλλα, τη διοικητή του Νοσ. Σπάρτης κυρία Παπαγεωργίου.

Όλοι αυτοί συνέβαλαν, μαζί με άλλους που ίσως ξεχνώ.

Φυσικά όμως δεν θα είχαμε αυτό το αποτέλεσμα αν δεν υπήρχαν δυο άνθρωποι: Ο Γεωνίδας Γρηγοράκος, που πήρε την πολιτική απόφαση και η Νάγια Μητσάκη που ήταν η κινητήρια δύναμη του εγχειρήματος. Τους ευχαριστούμε και τους ευγνωμονούμε.

Σε λίγες μέρες έχουμε βουλευτικές εκλογές. Από όποια κυβέρνηση κι αν προκύψει δεν ζητάμε υπερβολές αλλά τα στοιχειώδη: καθημερινή ιατρική κάλυψη, απλές μικροβιολογικές και ακτινοβιολογικές εξετάσεις.

Τελειώνοντας εύχομαι Καλή Χρονιά σε όλους.

Μάριος Τζωρτζάκης

Από τα αστυνομικά του μυθιστορήματα («Ο βασισιάς του πεδρομίου», «Σαρωτική έκρηξη», «Φρεμόμενη πόλη», «Ο κηπουρός της νύκτας», «Η προμήθεια»), μέχρι το σενάριο της ιδρυτικής τηλεοπτικής σειράς «The Wire», κανείς άγχος δεν έχει καταγράψει τόσο ρεαλιστικά τη σύγχρονη όψη της Αμερικής, όπως αυτή αντανακλάται μέσα από την καθημερινότητα της εργατικής τάξης, τη διαφθορά και την παρακμή του αστικού τοπίου.

Και ενώ τα σκληρά εγκλήματα είναι στα επίκεντρα των μυθιστορημάτων του, η κοινωνική διάσταση του εγκλήματος είναι αυτή που πάντα φαίνεται να τον απασχολεί περισσότερο.

Ο δικός μας, με καταγωγή από τη Βορδόνια, George Pelecanos, ο «μεγαλύτερος εν ζωή συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων στην Αμερική» σύμφωνα με τον βασιλιά της λογοτεχνίας μυστηρίου Στίβεν Κινγκ, βρέθηκε πρόσφατα στην Αθήνα. Ο συγγραφέας με τους φανατικούς αναγνώστες, μεταξύ των οποίων και ο Μπάρακ Ομπάμα, και ένας από τους πιο πολυδιαβασμένους παγκοσμίως συγγραφείς Έλληνες και ελληνικής καταγωγής, ήταν καλεσμένος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών και συνάντησε το κοινό του την Πέμπτη 4 Δεκεμβρίου, στις 7 το βράδυ, στη Στέγη όπου συνομιλήσε με τη δημοσιογράφο Μαριλένα Ασπρατέλλου για τη σχέση του με την Ελλάδα, αλλά και με την Αμερική που σκιαγραφεί μέσα από τα βιβλία και τα σενάρια του.

Την επομένη της εκδήλωσης στη Στέγη, την Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου, στις 6 το απόγευμα, ο Pelecanos υπέγραψε αντίτυπα των βιβλίων του στο βιβλιοπωλείο Ιανός (Σταδίου 24).

Μέρες πριν την έλευσή του στην Αθήνα όλα τα ΜΜΕ, έντυπα και ηλεκτρονικά, αφιέρωσαν στον Πελεκάνο σελίδες επί σελίδων με συνεντεύξεις και παρουσίαση του έρ-

γου του.

Δεν πρέπει όμως να περάσει ασχολίαστο το γεγονός πως τόσο στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών όσο και την επομένη, στον Ιανό, ουδείς εκπρόσωπος οποιουδήποτε φορέα της Σπάρτης (Δήμου, συλλόγων, κ.λπ.) καταδέχτηκε να παρευρεθεί, αν και είχαν ενημερωθεί για την άφιξή του. Φωτεινή εξαίρεση ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ.

Κατά τα άλλα κοπτόμεθα να δημιουργούμε επιτροπές πολιτισμού ή τουρισμού όπου βολεύουμε τινές των ημετέρων, ή να αλληλοσυγχαιρόμαστε σε πλήθος εκδηλώσεων για πολύ πιο ασήμαντα “πολιτιστικά” events (sic). Ίσως επειδή, όπως και ο ίδιος λέει: “Και μολονότι δεν θεωρώ τον εαυτό μου διανοούμενο”... (παρακάτω στη συνέντευξη στην Μαρ. Ασπρατέλλου), ή «δεν ανήκω στους μεγα-μπεστσελεριότες συγγραφείς των ΗΠΑ, όμως έχω καταφέρει να εδραιωθώ ως ο χρονικογράφος της Πολιτείας της Ουάσινγκτον. Αυτή είναι η υπογραφή μου».

Κρίμα.

Στη συζήτησή του με το κοινό στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση πριν μερικές ημέρες, ο μεγάλος Αμερικανός συγγραφέας Πολ Όστερ ανέφερε με-

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Ο Βορδονιαάτης George Pelecanos στην Αθήνα

τάξυ άλλων πως η Αμερική είναι μια χώρα εχθρική για τους διανοούμενους και τους συγγραφείς.

Κάτι που ίσως επιβεβαιώνει και η βραδυφλεγής πορεία του Τζορτζ Πελεκάνος, που χρειάστηκε να εκδώσει οκτώ μυθιστορήματα δρέποντας δάφνες και διθυράμβους από τους βιβλιοκριτικούς, μέχρι η ένδειξη best-seller να τοποθετηθεί δίπλα στο έργο του.

Γεννημένος το 1957 στην Ουάσινγκτον από Έλληνες γονείς (ο πατέρας του ήταν Βορδονιαάτης -δείτε και το 9ο φύλλο του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ και τη συνέντευξή του στον δικό μας Γιώργη Λαγανά), με τις όποιες πολιτικές αποχωρήσεις μπορεί να αφήνει η συνύπαρξη του πολυεθνικού πλήθους της εργατικής τάξης των '70s, που συγκεντρωνόταν στο diner του πατέρα του, να δημιουργούν τις πρώτες ζυμώσεις στο μυαλό του νεαρού Τζορτζ, που αργότερα αποτυπώθηκαν και στο συγγραφικό του έργο. Και τα 19 μυθιστορηματά του τοποθετούνται σταθερά στην ευρύτερη περιοχή της γενέτειρας πόλης του, κοιτάζοντας κατάματα τα σκληρά χαρακτηριστικά του προσώπου της και τις λιγότερο "φωτογενείς" εκφάνσεις του Αμερικάνικου Ονείρου.

Από τα αστυνομικά του μυθιστορήματα («Ο βασιλιάς του πεζοδρομίου», «Σαρωτική έκρηξη», «Φλεγόμενη πόλη», «Ο κηπουρός της νύχτας», «Η προμήθεια»), μέχρι το σεναριο της θρυλικής τηλεοπτικής σειράς «The Wire», κανείς άλλος δεν έχει καταγράψει τόσο ρεαλιστικά τη σύγχρονη όψη της Αμερικής, όπως αυτή αντανάκλαται μέσα από την καθημερινότητα της εργατικής τάξης, τη διαφθορά και την παρακμή του αστικού τοπίου. Και ενώ τα σκληρά εγκλήματα είναι στο επίκεντρο των μυθιστορημάτων του, η κοινωνική διάσταση του εγκλήματος είναι αυτή που πάντα φαίνεται να τον απασχολεί περισσότερο.

Χαρακτηριστικά είναι όσα γράφει για τον Πελεκάνο η Μαριλένα Ασπραπέλλου, στο ΒΗΜΑ.

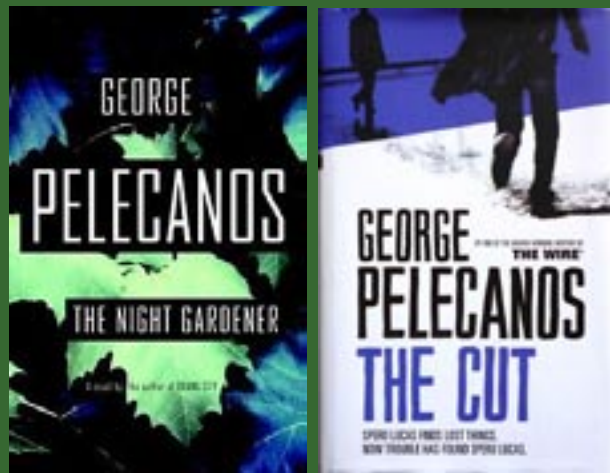
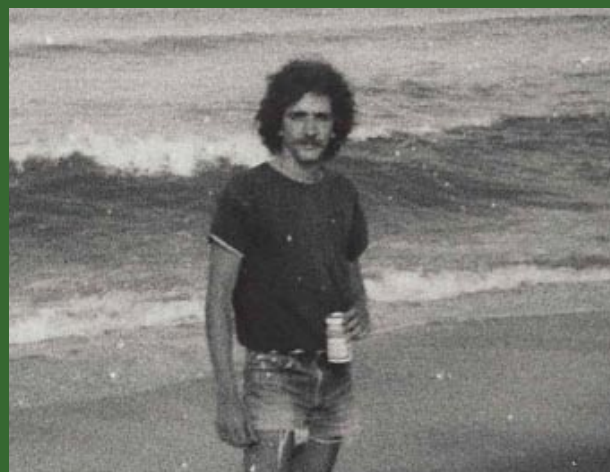
«Στην Ελλάδα έρχεται έπειτα από δέκα χρόνια, γεμάτος όρεξη «για δουλειά, φαγη-

τό, ποτό και διάθεση να κάνω νέους φίλους», όπως λέει. Λακωνικός, θες επειδή η καταγωγή του είναι από τη Σπάρτη και από τη Βορδονία Λακωνίας, θες επειδή δεν έχει κανέναν λόγο να πει περισσότερα για όλα όσα ήδη μιλάει το έργο του προτού έρθει στην Αθήνα, ο Πελεκάνος είναι πλέον ένας άνδρας υπερήφανος. Για την επιτυχία των βιβλίων του, για τη δεμένη οικογένειά του με τα τρία υιοθετημένα (εκ των οποίων τα δύο μαύρα) παιδιά του, για την ελληνική καταγωγή του. Αλλωστε οι ελληνοαμερικανοί χαρακτήρες έχουν σταθερή παρουσία στα βιβλία του και πολύ συχνά είναι οι πρωταγωνιστές τους. Μετά τον Ντιμίτρι Καρράς και τον Νικ Στεφάνος, σειρά είχε ο Σπίρο Λούκας, πρωταγωνιστής του βιβλίου του «Το δίδυμο» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη. Ένα alter ego του Πελεκάνος, στην πιο νεανική του εκδοχή. «Αλήθεια είναι. Οπως στον Σπίρο, έτσι και σε μένα αρέσει να κάνω πράγματα με το σώμα μου. Και μολονότι δεν θεωρώ τον εαυτό μου διανοούμενο, διαβάζω μανιωδώς, βλέπω πολλές ταινίες και ακούω διαρκώς μουσική. Επιπλέον αισθάνομαι απέχθεια για την υποκρισία και την ειρωνεία. Α, και μου αρέσουν οι γυναίκες».

Ο Σπίρο όμως είναι επιπλέον ένας βετεράνος του πολέμου στο Ιράκ ο οποίος επιστρέφοντας στην Αμερική πρέπει να χαλιναγωγήσει τα βίαια ένστικτά του.

«Ο Σπίρο διδάχθηκε να σκοτώνει και του δόθηκε το ελεύθερο να το κάνει. Αυτή είναι η δουλειά των στρατιωτών σε εμπόλεμη κατάσταση. Πώς αποκόπτεσαι από αυτή τη συνήθεια όταν γυρίζεις σπίτι; Όταν ήμουν μικρός, αναρωτιόμουν πώς το είχε καταφέρει ο πατέρας μου. Είχε σκοτώσει πολλούς άνδρες στον Ειρηνικό στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Όταν όμως επέστρεψε, δεν υπήρξε ποτέ βίαιος, ούτε στο ελάχιστο, ούτε μία φορά. Ίσως ο πόλεμος αποδυναμώνει ή ακόμη και εξαφανίζει κάθε βίαιο ένστικτο. Δεν είναι όμως το ίδιο εύκολο να συμβεί αυτό σε όλους».

Δ.Π.

Οι Καστανιώτες του Ὀχυροῦ Ροῦπελ

Ευάγγελου Ανδριανού, επίτιμου αρεοπαγίτη

“Ἡ ἄμυνα τοῦ Ὀχυροῦ «Ροῦπελ» κατά τή γερμανική ἐπίθεση τοῦ Ἀπριλίου 1941, ἔχει μία ἰδιαίτερη σχέση μέ τό χωριό μας”

(Συνέχεια ἀπό το προηγούμενο φύλλο του “Π”)

Ἀπό τό Ὀχυρό οἱ Γερμανοί τούς πήγαν στίς Σέρρες μέ τά πόδια καί τούς ἐκλείσαν σέ ἓνα στρατόπεδο μέ στρατιωτικά πρόχειρα οἰκήματα, «τόλ» ὅπου κινδύνεψαν νά πνιγοῦν ἀπό τή βροχή καί τίς πρῶτες τρεῖς ἡμέρες τούς ἔδιναν ὡς συσσίτιο ὄλο καί ὄλο μία χονδρολιά τήν ἡμέρα. Σπάζανε τό κουκούτσι γιά νά φᾶνε καί τό ἐσωτερικό του. Μετά τούς ἔδιναν κρέατα ἀλόγων ἤ μουλαριῶν μέ σκουλήκια πού τά ἔβραζαν σέ τεράστια καζάνια. Στό στρατόπεδο οἱ προσφυγίνες τῆς περιοχῆς τούς πήγαιναν γάλα, ἐνῶ μερικοί Γερμανοί τούς πέταγαν μία κουραμάνια καί διασκέδαζαν νά βλέπουν ὄλους τούς κρατούμενους τοῦ στρατοπέδου νά ἀγωνίζονται ποιός θά τήν ἀρπάξει. Γιά νά μεταφέρουν πυρομαχικά τούς ἔζευαν στά κάρια σάν ζῶα. Πάσχα ἔκαναν στό στρατόπεδο, ὁ καθένας μέ τρεῖς χονδρολιές, ἓνα κομμάτι πράσο καί ἓνα κομμάτι κουραμάνια, ἴσο μέ ἓνα κομμάτι ἄρτου ἄρτοκλασίας.

Ὁ γερμανός στρατοπεδάρχης πού φύλαγε τούς αἰχμαλώτους, διασκέδαζε νά τούς

τρομοκρατῆ. Τούς παρέτασσε κατά ἑκατοντάδες, ἔστηνε ἀπέναντί τους πολυβόλα καί τούς ἔλεγε «ὅταν σφυράω θά τρέχετε, ὅταν ξανασφυράω θά πέφτετε κάτω ἀπότομα», ἐνῶ ταυτοχρόνως τά πολυβόλα ἔβαλλαν πάνω ἀπό τά κεφάλια τους. Πολλοί σκοτώθηκαν μέ τόν τρόπο αὐτό, ἄλλοι γιατί δέν πρόλαβαν νά πέσουν, ἄλλοι γιατί χαμήλωσαν οἱ κάννες τῶν πολυβόλων. Ὅταν τούς ἄφησαν οἱ Γερμανοί, μετά ἀπό ἓνα μήνα καί πλέον, τούς ἔδωσαν γιά τό δρόμο μία γαλέτα καί μία χούφτα φασόλια. Ἡ γέφυρα τοῦ Στρυμόνα εἶχε καταστραφῆ καί τόν πέρασαν πάνω σέ ἓνα μαδέρι πλάτους τεσσάρων ἑκατοστῶν ἀπό τό ὁποῖο μερικοί γλύστησαν, πέσανε στο ποτάμι καί χάθηκαν.

Ὁ Δ. Θωμᾶς καί ὁ Δ. Λαγανᾶς δραπέτευσαν ἀπό τό στρατόπεδο καί πήγαν στό Ἅγιο Ὅρος. Ὁ Λαγανᾶς ἔφθασε στό χωριό ἀφοῦ πέρασε ἀπό τά νησιά τοῦ Αἰγαίου Λῆιμο, Λέσβο καί Σῦρο καί τόν Πειραιᾶ. Ὁ Ἀλαφόγιαννης μέ τόν Κ. Βλαχόγιαννη περπάτησαν ἐξῆντα δύο ἡμέρες ἀπό τήν Μακεδονία μέχρι τό χωριό μας. Ὁ Ἀλαφόγιαννης μοῦ μίλη-

σε μέ τά χειρότερα λόγια γιά τή συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῶν περιοχῶν πού πέρασαν. Κανείς δέν τούς ἔδωσε τίποτα, ἐκτός ἀπό μία γυναίκα πού τήν εἶδαν νά ρίχνει τό ψωμί στό φούρνο καί τῆς ζήτησαν καί τούς ἔδωσε ἓνα μισοψημένο καρβέλι. Στή Θεσσαλονίκη συνάντησαν ἓνα γερμανό στρατιώτη πού τούς μοίρασε τό κουλούρι πού ἔτρωγε καί τούς ὀδήγησε νά βγοῦν ἀπό τή Θεσσαλονίκη. Μιλοῦσε ἑλληνικά γιατί εἶχε σπουδάσει στό Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθήνας. Σέ ὅλη τή διαδρομή περνοῦσαν δίπλα τους Γερμανοί καί Ἴταλοί, πεζοί καί μέ τάνκς, ἀλλά δέν τούς πείραζε κανείς.

Ὅταν ἔφθασαν στήν Κοινιδίτσα, τούς δέχθηκε ἓνας φίλος τοῦ Βλαχόγιαννη καί τούς ἔβαλε νά φᾶνε χοινοκαγιανά, ἀλλά δέν μπορούσαν νά καταπιοῦν τίς μπουκιές ἀπό τή νηστεία πού πέρασαν. Ὅταν ἔφθασε στό Καστρί ὁ Ἀλαφόγιαννης, ἀγνώριστος καί ἀπό τούς δικούς του, εἶδε ὅτι τοῦ ἐτοίμαζαν νά τοῦ κάνουν τό μνημόσυνο. Δυσκολεύτηκαν νά τόν γνωρίσουν, ἀναψαν φωτιά καί βράσανε τά ροῦχα του στό καζάνι γιά νά τόν ξεψει-

ριάσουν. Ὁ πατέρας του ἔσχιζε μέ τό μαχαίρι τά παπούτσια του γιατί δέν χωροῦσαν τά πρησμένα πόδια του. Ὁ Κ. Βλαχόγιαννης ἀρρώστησε μετά στό χωριό βαρεῖα ἀπό τίς κακουχίες.

Ἡ Μητρόπολη Μονεμβασίας καί Σπάρτης καί τό Λύκειο Σπάρτης τίμησαν τον Γ. Ἀλαφόγιαννη σέ μία ἐκδήλωση στή Σπάρτη. Ὁ πολεμιστής αὐτός διηγῆθηκε στά παιδιά τοῦ Λυκείου τόν ἥρωικό ἀγῶνα τοῦ Ὀχυροῦ, τίς φοβερές ἀπώλειες πού προξενοῦσαν τά πυρά τῶν υπερασπιστῶν του στούς Γερμανούς πού προσπαθοῦσαν νά περάσουν μέ βάρκες τόν ποταμό Στρυμόνα, τίς φοβερές ταλαιπωρίες τῆς αἰχμαλωσίας καί τῆς πεζοπορίας ἀπό τά σύνορα μέχρι τό χωριό. Ἐμένα μοῦ εἶπε καί γιά τή συγκίνηση, τόν ἐνθουσιασμό καί τίς ζητωκραυγές τῶν παιδιῶν τοῦ Λυκείου πού ἄκουγαν τήν ἀπλή διήγηση του. Αὐτή ἡ ὑποδοχή ἑνός ἥρωα τοῦ πολέμου ἀπό τά νέα παιδιά, μᾶς κάνει αἰσιόδοξος γιά τό μέλλον.

* Ὁ Εὐάγγελος Ἀνδριανός εἶναι ἐπίτιμος ἀρεοπαγίτης, κατοικεῖ στό Καστόρι - Καστανιά

Ο
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Οργανώνει

τον ΕΤΗΣΙΟ ΧΟΡΟ του

στο κέντρο

«ΧΡΗΣΤΟΣ»

με ΜΟΥΣΙΚΗ και ΧΟΡΟ

1^Η ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2015

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΣΗΜΕΡΙ 13:00

ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΠΛΑΚΕΝΤΙΑΣ 34, ΧΑΛΑΝΔΡΙ (5 λεπτά από το μετρό)

Πληροφορίες: 210-6840698

Τιμή Πρόσκλησης: 20 ΕΥΡΩ. Περιλαμβάνονται: Φαγητό, ελεύθερη κατανάλωση κρασιού και αναψυκτικών. Δωρεάν πάρκιγκ.

**Η ΑΒΑ
ΜΠΟΥΛΟΥΜΠΑΣΗ-
ΜΠΑΣΚΟΥΡΕΛΟΥ
ΥΠΟΨΗΦΙΑ
ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ**

Η πατριώτισσά μας Άβα Μπουλούμπαση-Μπασκουρέλου είναι υποψήφια στις εθνικές εκλογές της 25 Ιανουαρίου με τον ΣΥΡΙΖΑ. Η Άβα είναι Αρχιτέκτων-Μηχανικός με αξιοσημείωτη κοινωνική δράση στην περιοχή μας και σε όλη τη Λακωνία. Έχει βοηθήσει αφιλοκερδώς, λόγω της επιστημονικής και επαγγελματικής της δραστηριότητας, σε πολλές πολιτιστικές δράσεις στη ΔΕ Πελλάνας και ως Γενική Γραμματέας του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου Καστορείου «Κάστορας» είναι πάντα στην πρώτη γραμμή κάθε δράσης στο Καστόρι. Της ευχόμαστε να έχει καλή επιτυχία και να ανταμειφθεί η μακροχρόνια προσφορά της.

ΕΛ

Μόλις κυκλοφόρησε το Ημερολόγιο του 2015 του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ.

Το φετινό επιτραπέζιο Ημερολόγιο είναι αφιερωμένο στα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα του χωριού. Επειδή ο χώρος του Ημερολογίου είναι περιορισμένος

επιλέχθηκαν φωτογραφίες από εκκλησίες και προσκυνήματα που έχουν σχετικά μεγαλύτερη ιστορία.

Τα ασκηταριά του Λουκά, του Κάρδαρη, της Μισοσπορίτισσας, και οι παλιές εκκλησίες του Αϊ-Γιώργη, του

Αγίου Δημητρίου, το Μετόχι, το Μοναστήρι, αλλά και τοιχογραφίες από την κεντρική μας εκκλησία του Π. Λαζαρή και το τέμπλο της.

Το Ημερολόγιο μπορεί κάποιος να προμηθευτεί από τα γραφεία του Συλλόγου.

Στο Καστόρι ο νικητής του φεινού Σπάρτιαθλου

Με τη συμμετοχή 348 αθλητών και αθλητριών από 42 χώρες του κόσμου ξεκίνησε το 32^ο Σπάρτιαθλο με αφιετηρία το Ηρώδειο, την Παρασκευή 26/9/2014 και ώρα 7.00 π.μ. υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τουρισμού.

Με την παρουσία πλήθους κόσμου οι αθλητές ξεκίνησαν για τα 246 χιλιόμετρα δρόμου με τερματισμό στο άγαλμα του Λεωνίδα στη Σπάρτη. Τερμάτισαν 207 αθλητές, αριθμός ρεκόρ τερματιζόντων μέχρι σήμερα.

Ανάμεσα στα μεγάλα ονόματα του αθλήματος και ο Ελληνοαμερικανικός Ντιν Καρνέζης που έλαβε μέρος σε 50 μαραθώνιους σε 50 πό-

λεις των ΗΠΑ σε 50 εβδομάδες.

Νικητής για μια ακόμη φορά ο Ιταλός ΦΙΛΟΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ Ιβάν Γκουντίν με χρόνο 22 ώρες 29' και 29'', νικητής το 2011 και το 2010, καθώς και 2^{ος} το 2012. φθάνοντας στη Σπάρτη στις 5.30' καταχειροκροτούμενος από πλήθος κόσμου και από το Δήμαρχο Ευάγγελο Βαλιώτη που τον υποδέχτηκαν. Ακολούθησαν ο Φλόριαν Ρέους με 23 ώρες 57' 13'' και ο Αντρέι Ρατσικόφσκι με χρόνο 25 ώρες 49' 05'' με πλήθος κόσμου να τους αποθεώνει στο άγγιγμά τους, στο άγαλμα του Λεωνίδα.

Από πλευράς Ελλήνων ο Γιάννης Κουρκουρικής τερμάτισε 23ος

με χρόνο 29 ώρες 25' 28'', ο Σπύρος Σπυρόπουλος 32ος σε 30 ώρες 17' 52'' και Λουκάς Κώνστας σε 31 ώρες 16' 06''. Από πλευράς Λακώνων ο 40χρόνος Σταύρος Σταυρόπουλος και ο 34χρονος Τάσος Τσουλόγιαννης τερμάτισαν χέρι-χέρι σε χρόνο 34 ώρες 32' και 41''.

Όπως και πέρυσι έτσι και εφέτος ο νικητής Ιβάν πραγματοποίησε την καθιερωμένη επίσκεψή του στο χωριό μας, συνοδευόμενος όπως πάντα από τον Μάριο Τζωρτζάκη και τον Γεώργιο Συνοδινό, όπως φαίνεται και στην φωτογραφία στην πλατεία του χωριού μας.

Από πλευράς γυναικών η Szilvia Lubics από Ουγγαρία κέρδισε την

προτιά.

Ανάμεσα στους αθλητές και τις αθλήτριες οι Ιάπωνες είχαν και εφέτος το προβάδισμα με 57 συμμετοχές για να ακολουθήσουν οι Έλληνες με 52 αθλητές και οι Γερμανοί με 45.

Με την τελετή λήξης στην κεντρική πλατεία της Σπάρτης και τις ομιλίες του προέδρου του Σπάρτιαθλου Παν. Τσιακίρη και του Δημάρχου Σπάρτης Ευάγγελου Βαλιώτη ακολούθησε η βράβευση των αθλητών και πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα, με τη συμμετοχή της μεικτής χορωδίας «Ταυγέτη» και της Φιλαρμονικής του Δήμου.

Ο Δήμος Σπάρτης με τον αθλητικό οργανισμό και τη δημιουργική παρουσία του σκηνοθέτη Μανούσου Μανουσάκη διοργάνωσε όλη την εβδομάδα εκδηλώσεις με τη συνεργασία των τοπικών φορέων, και με αποκορύφωμα τη Λευκή Νύκτα της Παρασκευής στις 26 Σεπτεμβρίου όπου με απαγόρευση της κυκλοφορίας στο κέντρο, τα μαγαζιά παρέμειναν ανοικτά όλο το βράδυ, περιμένοντας τους αθλητές και προσφέροντας προϊόντα σε ειδικές τιμές.

Τιμητική και η παρουσία του συλλόγου μας με τη συμμετοχή του χορευτικού συγκροτήματος παραδοσιακών χορών του χωριού μας, με τον δάσκαλό τους καθηγητή φυσικής αγωγής και συμπατριώτη από τη Βορδώνια Γ. Καλομοίρη, αποσπώντας κολακευτικά σχόλια και καταχειροκροτούμενο για την άμογη παρουσία του.

Η επέτειος του ΟΧΙ στην εποχή του ΝΑΙ

Η Ελλάδα συμμετέσχε ενεργά στο Β Παγκόσμιο Πόλεμο καταβάλλοντας βαρύ τίμημα σε ανθρώπινες υπάρξεις και σε υλικές ζημιές. Η εμπλοκή της συντελέστηκε παρά την αρχικά αντίθετη επιθυμία τόσο του ελληνικού λαού όσο και της υπεύθυνης κυβέρνησης. Όμως την αυγή της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 ο Ιταλός πρέσβης στην Αθήνα με τελεσίγραφο προς τον Ιωάννη Μεταξά απαίτησε την άμεση εκχώρηση ορισμένων στρατηγικών σημείων του ελληνικού εδάφους «ως εγγύηση της ουδετερότητας της Ελλάδος και της ασφάλειας της Ιταλίας». Οι Έλληνες με ομόθυμη απόφαση απέκρουσαν τις αξιώσεις αυτές και τότε τα ιταλικά

στρατεύματα, διασχίζοντας την ελληνοαλβανική μεθόριο, εισέβαλαν στην Ήπειρο. Η Ελλάδα αντιμετώπισε με απανωτές νίκες και μόνο με τις δικές της δυνάμεις τον εισβολέα. Εμπνευσμένοι από το πάθος της ελευθερίας συνέχισαν να αγωνίζονται και όταν οι γερμανικές μεραρχίες προσέβαλαν το ελληνικό έδαφος. Η αντίσταση των ελληνικών στρατευμάτων, αυτή τη φορά με τη συνδρομή και βρετανικών αγχημάτων, ανέστειλε για λίγο την πορεία των Γερμανών. Η πτώση της Ελλάδας δεν θα σημάνει και την κάμψη των Ελλήνων. Η αντίσταση στις δυνάμεις της βίας και του ολοκληρωτισμού προσέλαβε επικό χαρακτήρα στις πόλεις

και στην ύπαιθρο της κατεχόμενης Ελλάδας και συνέβαλε στην ηθική αναθάρρηση των ευρωπαϊκών λαών. «Με τι συγκίνηση», γράφει ο Jean Cassou, «είδαμε την εφιαλτική στιγμή της ντροπής και του ζόφου, έναν μικρό λαό να ορθώνεται με θαυμαστό τρόπο εναντίον του τέρατος που καταδυνάστευε την ανθρωπότητα...». «Σας αξίζει ευγνωμοσύνη, επειδή ξαναδώσατε σε ολόκληρη την ανθρωπότητα κάποιες αφορμές για να ξανακερδηθεί η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο, η αγάπη και η ελπίδα» θα γράψει μεταξύ άλλων ο Αντρέ Ζιντ.

Στο Καστόρι, παρά τη συνεχή βροχή, η επέτειος του ΟΧΙ γιορτάστηκε με επισημότητα. Η Εκ-

κλησία, η εκπαιδευτική κοινότητα και πλήθος κόσμος τίμησαν τη μνήμη των αγωνιστών της τιμής και της ελευθερίας. Ως εκπρόσωπος του Δήμου παρέστη ο αντιδήμαρχος κ. Ευάγγελος Νικολακάκης, ο οποίος μάλιστα προστάτευε τους μαθητές, όταν απάγγελαν το ποίημά τους στο Μνημείο των Πεσόντων. Οι εκδηλώσεις έκλεισαν με την παράδοση των μαθητών. Όμορφα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, που δεν ποτήθηκαν καθόλου από το κρύο και τη βροχή. Αυτά τα παιδιά δικαιούνται να ζήσουν καλύτερα αρκεί αυτό που θα τους παραδώσουμε να επιτρέπει μια τέτοια αισιόδοξη προοπτική.

Β. Κ.

Στολίδι της πλατείας αποτελεί το υπάρχον περίπτερο μετά και από την εικαστική παρέμβαση της Αγλαΐας Κωσταντέλη-Φασουλοπούλου. Την εμπορική του εκμετάλλευση από το Καλοκαίρι ανέλαβε η Δήμητρα (το γένος Θανάση Παπαδόπουλου) και ο άντρας της Κώστας Κοκορός.

Τους ευχόμαστε καλές δουλειές!

Οι γιοριές και τα πανηγύρια μας

Με θρησκευτική ευλάβεια και επισημότητα εορτάστηκε το Γενέσιον της Υπεραγίας Θεοτόκου στην Ενοριακή μας ομώνυμη εκκλησία στις 8 Σεπτεμβρίου. Την παραμονή της εορτής, παρουσία πολλών πιστών, εψάλη η ακολουθία του Εσπερινού με αρτοκλασία. Ανήμερα τελέσθηκε η ακολουθία του Όρθρου και η πανηγυρική Θεία Λειτουργία μετά αρτοκλασίας και ακολούθησε η λιπάνευση της εικόνας στην πλατεία του χωριού. Στην εορτή παραβρέθηκαν πολύς κόσμος από το Καστόρειο αλλά και τα γύρω χωριά, ο Αντιδήμαρχος κ. Ευάγγελος Νικολακάκης, τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου με τον Πρόεδρο κ. Γεώργ. Οικονομάκη, ο Πρόεδρος του Τοπικού Περιβολίων κ. Γεώργ. Κουρεμπής και εκπρόσωποι από τους τοπικούς φορείς.

Στις 26 Οκτωβρίου, ημέρα μνήμης του Αγίου Δημητρίου,

οι Καστανιώτες είχαν πολλές επιλογές για να εκκλησιασθούν και να τιμήσουν τον Άγιο.

Κάποιοι ανέβηκαν στην όμορφη Μπρουσάκα στην ομώνυμη εκεί εκκλησία, όπου λειτούργησε ο Παπά Δημήτρης. Άλλοι πήγαν στον Αη Δημήτρη στα Μεσονήσια στο Καστρί, στο αγαπημένο βυζαντινό ξωκλήσι. Και άλλοι εκκλησιάστηκαν στο Παρδάλι στην εορτάζουσα ενοριακή εκκλησία του.

Για το Παρδάλι ήταν ξεχωριστή μέρα με έντονα εορταστική ατμόσφαιρα και η εκκλησία αλλά και η πλατεία γέμισε με κόσμο. Μετά τη Θεία λειτουργία σύσσωμοι οι Παρδαλιώτες, Πελλανιώτες και Καστανιώτες αντάλλαξαν ευχές και απόλαυσαν νόστιμα γλυκίσματα που είχαν ετοιμάσει οι γυναίκες του Πολιτιστικού Συλλόγου Παρδαλιωτών στην όμορφα επιμελημένη πλατεία

του χωριού. Στη συνέχεια περπατώντας στα πλακόστρωτα σοκάκια του οι περισσότεροι απόλαυσαν τον καφέ τους στα δύο καφενεία του χωριού.

Ε.Β.

Στις 14 Σεπτεμβρίου στο «Σταυρούλη» της Αλευρούς εορτάσθηκε πανηγυρικά η εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού. Στη Θεία Λειτουργία χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιος. Παρέστησαν: ο Βουλευτής της Ν.Δ. κ. Αθανάσιος Δαβάκης, ο Αντιδήμαρχος Ευάγγελος Νικολακάκης, Δημοτικοί και Τοπικοί Σύμβουλοι της περιοχής μας και πολύς κόσμος από όλα τα γύρω χωριά. Μετά τη Θεία Λειτουργία ο κ. Χρίστος Γρηγορόπουλος κέρασε στο μαγαζί του καφέ, αναψυκτικά και γλυκίσματα.

Ε.Β

Εδώ Γεωργίτσι

Επιτυχημένη, όπως κάθε χρόνο, η «γιορτή τσίπουρου» που πραγματοποιήθηκε στο Καρβουνόρεμα στο Γεωργίτσι στις 25 Οκτωβρίου 2014. Την εκδήλωση διοργάνωσαν ο Σύνδεσμος των εν Αττική Γεωργισιάνων Λακεδαιμόνων σε συνεργασία με το Τοπικό Συμβούλιο Γεωργισίου. Νόστιμοι μεζέδες με άφθονο τσίπουρο, κρασί αλλά και ζωντανή μουσική βοήθησαν να δημιουργηθεί κέφι για διασκέδαση μέχρι τις πρωινές ώρες. Στην εκδήλωση παραβρέθηκε ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Ευάγγελος Βαλιώτης, ο Αντιδήμαρχος κ. Ευάγγελος Νικολακάκης, Δημοτικοί Σύμβουλοι και άλλοι επίσημοι και τοπικοί παράγοντες.

Στις 7, 8 και 9 Νοεμβρίου το Ξενοδοχείο «Το Μπαλκόνι του Ταυγέτου» διοργάνωσε ένα τριήμερο γευσιγνωσίας που συνδύασε τη συλλογή των άγριων μανιταριών και της άγριας τρούφας στο δάσος με τη γνωριμία των κρασιών του «Κτήματος Αναγέννηση». Οι συμμετέχοντες στις εξορμήσεις, μεταξύ αυτών και ομάδα παιδιών του Γυμνασίου μας συνοδευόμενα από γονείς και καθηγητές, είχαν τη δυνατότητα να απολαύσουν την ομορφιά του γεωργισιάνικου τοπίου και να ενημερωθούν από εξειδικευμένους γύρω από τα μανιτάρια και πώς να ξεχωρίζουν τα βρώσιμα από τα δηλητηριώδη και ιδιαίτερα επικίνδυνα.

Ε.Β.

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει λογαριασμό στην **ALPHA BANK** με αριθμό **112-002101-399452**.

IBAN .GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452

Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος, Αικατερίνη Σμυρνιού, Ταμίας.

Σας προτείνουμε να καταθέτετε τη συνδρομή σας, την διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης τ' όνομά σας.

Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.

Σας ευχαριστώ θερμά
Καίτη Σμυρνιού

Σε αβεβαιότητα οι κτηνοτρόφοι της περιοχής μας, με την πλημμελή λειτουργία του Κτηνιατρείου Καστορείου και το ενδεχόμενο οριστικής παύσης του. Το πρόβλημα τέθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο από τον Αντιδήμαρχο κ. Ευάγγελο Νικολακάκη και τον Πρόεδρο του Τοπικού κ. Γεώργ. Οικονομάκη και εκδόθηκε ψήφισμα στήριξης του και ανάλογο αίτημα στην Περιφέρεια. Παράλληλα η

Αντιπεριφερειάρχης Λακωνίας κ. Ντία Τζανετέα διαβεβαίωσε με δήλωσή της ότι το συγκεκριμένο κτηνιατρείο, παρόλο που υπάρχουν ελλείψεις προσωπικού, θα συνεχίσει να λειτουργεί δυο φορές την εβδομάδα. Καλύπτονται όμως με δύο ημέρες οι ανάγκες των κτηνοτρόφων με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με καταρροϊκό πυρετό κ.λ.π.;

Ε.Β.

Έργα και ημέρες της ΤΚ Καστορείου

Φίλες και φίλοι με την ευκαιρία της λήξης της τρέχουσας δημοτικής περιόδου (01-11-2011 /31-08-2014) θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε αυτούς που βοήθησαν να υλοποιηθούν έργα και δράσεις στην τοπική κοινότητα Καστορείου .

Ιδιαίτερα, εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου στον απερχόμενο Δήμαρχο Σπάρτης κ^ο Αργειτάκο Σταύρο ο οποίος ήταν αρωγός και συνοδοιπόρος στην προσπάθεια υλοποίησης των έργων αυτών.

Θέλω να ευχαριστήσω τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου, την Αντιπεριφερειάρχη ν. Λακωνίας κ^ας Τζανετέα, όλους τους διατελέσαντες Αντιδημάρχους, Προέδρους Νομικών Προσώπων του Δήμου, τους Προέδρους και μέλη των Συλλόγων και Φορέων της Τοπικής Κοινότητας Καστορείου.

Την τρέχουσα δημοτική περίοδο πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα έργα και δράσεις :

Διαδίκτυο:

Με προσωπική μου παρέμβαση ενεργοποιήθηκε και υλοποιήθηκε πρόγραμμα εγκατάστασης διαδικτύου (οπτικές ίνες) στην δημοτική ενότητα Πελλάνας με πρώτη τοπική κοινότητα το 2011 το Καστόρι.

Έργα:

Τσιμεντοστρώσεις , ασφαλτοστρώσεις ,τοιχία αντιστήριξης ,επούλωση λάκκων, περιβαλλοντικά.

Κατασκευή ισόγειου χώρου του παλαιού Καταστήματος Καστορείου για πολυδύναμο ιατρείο.

Έργα υλοποίησης από τον Δήμο Σπάρτης.

Περιβαλλοντικά έργα:

Κατασκευή πάρκου με φυσικό χλοοτάπητα όπισθεν κτιρίου Σπυρόπουλου στην κεντρική πλατεία .

Τοποθέτηση στην Παιδική Χαρά στο Καστόρι φυσικού χλοοτάπητα και νέων οργάνων

Συντήρηση παιδικής χαράς Καστρίου

Κατασκευή γηπέδου ποδοσφαίρου με φυσικό χλοοτάπητα

Αντικατάσταση στέγης πρώην Δημοτικού Σχολείου Καστρίου καθώς και συντήρηση και βάψιμο εσωτερικού χώρου για να λειτουργήσει

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

Κατασκευή τσιμενταυλάκων.

Συντήρηση ,χαλικόστρωση και διάνοιξη αγροτικών και δασικών δρόμων.

Πυροπροστασία:

Καθαρισμός –συντήρηση αντιπυρικών ζωνών στον Ταΰγετο και δρόμων από την Περιφερειακή Ενότητα.

Τοποθέτηση νέων κρουνών πυρόσβεσης.

Υδρευσης- αποχέτευσης:

Επεκτάσεις δικτύων ύδρευσης στην Τοπική Κοινότητα Καστορείου

Λύση χρόνιων προβλημάτων ύδρευσης στο Καμάρι, στον Επάνω Μαχαλά και στην θέση Βράχος στο Καστόρειο καθώς και στο Καστρί και στα Σερβείκια .

Προσπάθειες για επίλυση των προβλημάτων της καθημερινότητας

Προτείναμε και πραγματοποιήθηκε από την ΔΕΥΑΣ η διόρθωση της μελέτης για την αποχέτευση και τον βιολογικό καθαρισμό του Καστορείου με ταυτόχρονη αντικατάσταση όλου του πεπαλαιωμένου δικτύου ύδρευσης στην Τοπική Κοινότητα Καστορείου

Δημοτικός Φωτισμός:

Επεκτάσεις Δημοτικού Φωτισμού κατά τριάντα (30) φωτιστικούς στύλους στους οικισμούς Καστρίου και Καστορείου.

Τοποθετήσεις φαναριών σε ξύλινους στύλους και αντικατάσταση παλιών φαναριών με νέας τεχνολογίας στην πλατεία Καστορείου καθώς και στο μνημείο των Ηρώων.

Εκδηλώσεις:

Επιτυχημένη διοργάνωση του 1ου Ορεινού Ημιμαραθώνιου Καστορείου.

Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με το Νομικό Πρόσωπο Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμου, με την συμμετοχή των τοπικών συλλόγων και φορέων του Καστορείου: Διοργάνωση χριστουγεννιάτικων γιορτών για τα παιδιά. Καρναβαλικές εκδηλώσεις με κορύφωση των εκδηλώσεων αυτών την παραδοσιακή γιορτή της Μουτζουροδευτέρας.

Επισκεψιμότητα –τουρισμός:

Καταφέραμε το Καστόρειο να γίνει κατασκηνωτικός προορισμός σε συστήματα Προσκόπων και σε ομάδες από το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού. Επισκέφθηκαν το Καστόρειο πάνω από 500 άτομα από το 2011 έως και σήμερα.

Προτάσεις:

Κατατέθηκαν προτάσεις :

- Αποχέτευση και βιολογικός καθαρισμός Καστορείου ..
- Αναπαλαίωση κτιρίου Σπυρόπουλου
- Φωτισμός στη Γέφυρα Καστορείου. Υπάρχει μελέτη για το έργο αυτό.
- Επαναλειτουργία του υδροηλεκτρικού εργοστασίου.
- Ανάπλαση πλατείας Καστορείου. Υπάρχει μελέτη από το 2001.
- Ανάπλαση Αγίου Μάμμα .Υπάρχει μελέτη.
- Περιφερειακός δρόμος Καστορείου .
- Μελέτη αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Καστρίου και Σερβείκων
- Κατασκευή φράγματος άρδευσης του κάμπου κάτω από τη γέφυρα στην α΄ δέση.
- Αναπαλαίωση Μαρμαρογέφυρου.
- Κατασκευή γηπέδου 5Χ5 στο προαύλιο χώρο γυμνασίου και λυκείου Καστορείου.
- Ανάπλαση του οικισμού Καστορείου.
- Μελέτη αρδευτικού Κουτσουρούμπας.
- Είσοδος και έξοδος στη θέση Μουτίκα στον δρόμο Λεύκτρου –Σπάρτης
- Ασφαλτόστρωση δρόμου από Μάντρες προς Ντεμίρια. Υπάρχει μελέτη.

Εκφράζω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στους κατοίκους Καστορείου, Καστρίου και Σερβείκων οι οποίοι μας έδωσαν την δύναμη να πραγματοποιήσουμε τα ανωτέρω και να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για το καλό της Τοπικής μας Κοινότητας για την νέα δημοτική περίοδο 2014-2019.

Τελειώνοντας συγχαίρω τον νεοκλεγέντα Δήμαρχο της Σπάρτης κ^ο Βαλιώτη Ευάγγελο και ευελπιστώ στην άριστη συνεργασία μας.

Ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Καστορείου

Οικονομάκης Ιωάν. Γεώργιος

*Κύριε Δήμαρχε,
Οι θολωτοί τάφοι της Πελλάνας εξακολουθούν να βρίσκονται εκτεθειμένοι εκτός από τα στοιχεία της φύσης και στην ιστορική λήθη. Μια σημαντική ιστορική και επιστημονική ανακάλυψη βρίσκεται σε «αναστολή» και η περιοχή μας νιώθει διπλά εγκαταλειμμένη, μετά το τεράστιο ενδιαφέρον και τη χρηματοδότηση που δίνεται για τις ανασκαφές της Αμφίπολης. Μιας και γεννηθήκατε στην περιοχή μας, θεωρούμε ότι πρέπει να ασχοληθείτε με το θέμα και προσδοκάμε τις αποτελεσματικές ενέργειές σας.*

ΕΛ

Να αξιοποιηθεί ο χώρος της αρχαίας Πελλάνας

Σε απόσταση είκοσι πέντε περίπου χιλιομέτρων βορείως της Σπάρτης και κοντά στη δεξιά όχθη του Ευρώτα είναι τό χωριό Πελλάνα, στη θέση ακριβώς που ήταν κτισμένη η αρχαία Πελλάνα. Στη βόρεια άκρη του χωριού υπάρχουν δύο θολωτοί μυκηναϊκοί τάφοι, στο ίδιο μέγεθος με τους τάφους των Μυκηνών και της Πύλου. Οί τάφοι της Πελλάνας έχουν συλληθί έδω και πάρα πολλά χρόνια. Στο ίδιο μέρος έχουν ανακαλυφθί τά τελευταία χρόνια πάρα

πολλά και πάρα πολύ σημαντικά αρχαία στοιχεία. Τά ευρήματα αυτά ή Αρχαιολογική Ύπηρεσία, επειδή δέν έχει τά οικονομικά μέσα, τά έχει σκεπάσει μέ στέγαστρα και έτσι, αυτά που ξμειναν άσφαλισμένα επί τρεις χιλιάδες χρόνια στά βάθη της γης, καταστρέφονται τώρα επειδή τά έφερε στην επιφάνεια ή αρχαιολογική σκαπάνη.

Ύπάρχει ή άποψη ότι ή μυκηναϊκή Σπάρτη ήταν ακριβώς στη θέση της Πελλάνας και όχι στη θέση της σημερινής Σπάρτης και ότι εκεί

φιλοξενήθηκαν ό Τηλεμαχος και ό γυιός του Νέστορος, ό Πεισίστρατος όταν πήγαν στη Σπάρτη για νά μάθουν τί απέγινε ό Όδυσσέας. Η άποψη αυτή ενισχύεται από τό γεγονός ότι στην Πελλάνα υπάρχουν αυτοί οι Μυκηναϊκοί τάφοι ενώ δέν υπάρχουν παρόμοιοι ούτε στην πλησιέστερη περιοχή της σημερινής Σπάρτης ούτε σε όλη την υπόλοιπη Λακωνία και από τά άλλα ευρήματα που δίνουν την εικόνα ότι εκεί κατοικούσαν βασιλείς. Τώρα, πού σε πολύ μικρή

απόσταση από εκεί, περνάει ό υπό κατασκευήν δρόμος Λεύκτρου-Σπάρτης και πού ό τουρίστας πού θά κατεβαίνει για τή Σπάρτη και τό Μύστρο, θά θέλη νά επισκευθί και τήν αρχαία Πελλάνα και τούς μοναδικούς σε όλη τή Λακωνία βασιλικούς τάφους και τά άλλα ευρήματα, πρέπει νά διατεθούν τά αναγκαία κονδύλια και νά αξιοποιηθί ό χώρος και νά αναδειχθί άλλο ένα κέντρο του πολιτισμού μας.

Ευάγγελος Άνδριανός
επίτιμος αρεοπαγίτης

Των οικιών ημών εμπιπραμένων...

Την Κυριακή 25 Ιανουαρίου η Ελλάδα αποφασίζει για την επόμενη κυβέρνησή της. Βασικό χαρακτηριστικό του προεκλογικού αγώνα είναι η πόλωση και τα πανταχόθεν τιθέμενα διλήμματα. Σκίσιμο μνημονίων, Grexit, παροχές, αντιπαροχές, διορισμούς, απ' όλα έχει ο μαζές.

Την ίδια στιγμή έφτανε στην Αγγλία προερχόμενο από την Κίνα, για το πρώτο του ταξίδι, το μεγαλύτερο πλοίο μεταφοράς κοντέινερ.

Έχει μήκος 400 μέτρα και μεταφέρει περίπου 19.000 κοντέινερ υπερπλήρη από κινεζικά προϊόντα.

Αν τα κοντέινερ τοποθετηθούν

το ένα πίσω από το άλλο θα δημιουργήσουν μια γραμμή μήκους περίπου 120 χιλιομέτρων.

Το πλοίο μπορεί να μεταφέρει 300.000.000 τάμπλετ όσος, περίπου, και ο πληθυσμός της ευρωζώνης.

Όταν, σε λίγες μέρες, θα αναχωρήσει για το ταξίδι της επιστροφής του στην Κίνα, θα είναι φορτωμένο με λίγους τόνους ευρωπαϊκών προϊόντων και παλιοσίδερα (scrap).

Το πρόβλημα, λοιπόν, της Ευρωζώνης, της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης, είναι αυτό που αναδεικνύει αυτό το ταξίδι.

Καληνύχτα μας.

Ο Ευδαίμων

Στη μνήμη του γιατρού Χ. Καρβούνη

Στό φύλλο του Σαββάτου 1-11-2014 της αγαπητής «Εστίας» και στη σελίδα της «Ιστορίας του αιμινήστου Γεωργ. Παπαδημητρίου, παρατίθενται αποσπάσματα από το ημερολόγιο της Κατοχής της διαπρεπούς Έλληνίδας, αιμινήστου Ίωάννας Τσάτσου. Σέ ένα από αυτό γίνεται λόγος για τό Σπαρτιάτη Ίατρο Χρή-

στο Καρβούνη. Ο Χρήστος Καρβούνης, γυιός ιερέως, είχε σπουδάσει ιατρική στη Γερμανία και ήταν κλινικός της ονομαστής χειρουργικής κλινικής Καρβούνη της Σπάρτης. Τό φθινόπωρο του 1943 οί Γερμανοί συνέλαβαν έναν αριθμό εξεχόντων πολιτών της Σπάρτης, μεταξύ των οποίων και τόν Χ. Καρβούνη

καί τούς κρατούσαν όμήρους στην Τρίπολη. Τό Νοέμβριο του ίδιου έτους οί άντάρτες του ΕΛΑΣ κτύπησαν μία γερμανική φάλαγγα στη θέση «Μονοδένδρι» της όδοϋ Σπάρτης-Τριπόλεως μέ ένα μικρό αριθμό Γερμανών νεκρών. Οί Γερμανοί μετέφεραν τότε τούς Σπαρτιάτες όμήρους στην ίδια θέση και τούς έστησαν απέναντι στά πολυβόλα. Ο Ίατρος Καρβούνης τούς μίλησε για τό έγκλημα πού έτοιμάζαν. Έπειδή τούς μίλησε Γερμανικά, οί Γερμανοί ήθέλησαν νά τόν εξαιρέσουν από τόν τουφεκισμό και τού είπαν ότι είναι έλεύθερος νά φύγη. Ο Καρβούνης τούς είπε ότι μόνο μέ όλους τους όμήρους μπορεί νά φύγη και ότι, άν δέν τούς απελευθερώσουν όλους, θά μείνη ως τό θάνατο. Ο Γερμανοί δέν δέχθηκαν και ο Καρβούνης έμεινε και τουφεκίσθηκε μαζί μέ όλους τους όμήρους, εκατόν δέκα

όκτώ άτομα. Σήμερα υπάρχει μνημείο στόν τόπο της δολοφονίας και μία όδός της Σπάρτης όνομάζεται «Όδός των 118». Ο Καρβούνης έμεινε πιστός στη Σπαρτιατική παράδοση του άρρήκτου δεσμού μεταξύ των συμμαχητών και του άγώνος μέχρις έσχάτων. Άφησε χήρα τή νέα γυναίκα του και όρφανό ένα κοριτσάκι ένδεκα έτών.

Μεταξύ των δολοφονηθέντων ήταν και τέσσερες άδελφοί Τζιβανόπουλοι, εκ των οποίων ο νεώτερος ήταν συμμαθητής μου στό Γυμνάσιο της Σπάρτης, συγγενείς του Δημοσθένη Τζιβανοπούλου πού άφησε εποχή ως Εισαγγελεύς του Άρειού Πάγου. Έπίσης ο καθηγητής μου στό Γυμνάσιο της Σπάρτης Χίος και ο γραμματεύς του Μητροπολιτικού Συμβουλίου πού μοίραζε τρόφιμα στους άπορους. Εύάγγελος Άνδριανός επίτιμος αρεοπαγίτης

► Την Παρασκευή 21/11/14 ώρα 19:00 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Καθιδρύματος Αθανασίου Ματάλα (Χάμιλτον 6 δ, Αθήνα) τα ΓΑΚ Λακωνίας διοργάνωσαν εκδήλωση - παρουσίαση του Αρχείου Αθανασίου Ματάλα με τίτλο: «Αθανάσιος Ματάλας: Από την Αράχωβα Λακωνίας στην Ανατολική Ρωμυλία (1836 – 1922)».

Ομιλήτρια ήταν η Δρ. Πέπη Γαβαλά, ιστορικός – Αρχειονόμος, Προϊσταμένη των ΓΑΚ Λακωνίας.

Κατά την εκδήλωση τιμήθηκε η προσφορά του Αθανασίου Ματάλα μέσα από την παρουσίαση του προσωπικού του Αρχείου που παραδόθηκε στα ΓΑΚ Λακωνίας από το «Καθίδρυμα Αθανασίου Ματάλα του Λακεδαιμονίου», από το οποίο προέκυπταν στοιχεία για τη ζωή και το έργο του, όπως και για την προσφορά στον τόπο του και όχι μόνον. Η αναλυτική ομιλία της Δρ. Πέπης Γαβαλά πλαισιώθηκε από φωτογραφικό υλικό και από έκθεση ψηφιακών αρχειακών τεκμηρίων που επιμελήθηκε ο αρχειονόμος Μιχάλης Σόβολος όπως και από σχετικό έντυπο υλικό που επιμελήθηκε η αποσπασμένη εκπαιδευτικός Μαρία Στελλάκου.

► Την πρώτη της συνεδρίαση πραγματοποίησε η Επιτροπή Τουριστικής Ανάπτυξης του Δήμου στις 27/10/2014 με πρόεδρο τον κ. Χρήστο Αλεξάκο. Στη δίωρη συζήτηση τα μέλη της Επιτροπής τοποθετήθηκαν σε θέματα που αφορούν στον κανονισμό λειτουργίας της και ιδιαίτερα συζητήθηκε το θέμα της συμμετοχής του Δήμου στην έκθεση Philoxenia της Θεσσαλονίκης 13-18/11/2014, καθώς τα χρονικά πλαίσια πιέζουν ασφυκτικά. Στην Επιτροπή τον πολιτιστικό σύλλογο «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» εκπροσωπεί ως έκτακτο μέλος η κ. Βαρβάρα Κεμερίδου και τον σύλλογο «ΛΟΥΣΙΝΑ» ο κ. Ντίνος Λαγανάς ως τακτικό μέλος.

Τετραήμερη εκδρομή στο EDEN, στην Πολιτεία της Νέας Νότιας Ουαλίας, διοργάνωσε ο Σύλλογος Καστοριτών Μεμβούρνης, από τις 7 έως τις 10 Νοεμβρίου, για τα μέλη και τους φίλους και υποστηρικτές του Συλλόγου.

Βοηθώντας και του θαυμάσιου καιρού οι εκδρομείς πέρασαν ένα αξέχαστο τετραήμερο επισκεπτόμενοι διάφορα αξιοθέατα της περιοχής και απόλαυσαν τις ομορφιές της άνοιξης με το καταπράσινο τοπίο και τις ευωδιές των λουλουδιών που ήταν στις δόξες τους.

Του λόγου το αληθές πιστοποιεί και η φωτογραφία, με τα χαμόγελα όλων ζωγραφισμένα στα Πρόσωπά τους. Ευχή όλων να γίνονται συχνά τέτοιες εκδηλώσεις ψυχαγωγίας.

Μ. Γυλοπίδης

Διεθνές έτος οικογενειακής γεωργίας

Σιτίζοντας τον κόσμο, φροντίζοντας τη γη

Το 2014 έχει οριστεί από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) ως το Διεθνές Έτος της Οικογενειακής Γεωργίας (2014 International Year of Family Farming - IYFF). Σκοπός του είναι να προβάλει τις μικρές γεωργικές καλλιέργειες εστιάζοντας την προσοχή της διεθνούς κοινότητας στη σπουδαιότητά τους για την εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής, την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη, κυρίως στις αγροτικές περιοχές. Κεντρική προοπτική είναι να μπει η οικογενειακή γεωργία στο κέντρο των πολιτικών των κρατών.

Ως οικογενειακή γεωργία θεωρούνται οι γεωργικές δραστηριότητες που βασίζονται στην οικογενειακή εργασία. Τέτοιες δραστηριότητες είναι αγροτικές, ποιμαντικές – κτηνοτροφικές, αλιείας, δασικές

και υδατοκαλλιέργειας.

Σε διεθνές επίπεδο τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις υπό ανάπτυξη χώρες η οικογενειακή γεωργία είναι αυτή που κυριαρχεί στη γεωργική παραγωγή τροφίμων και αυτό βέβαια είναι απόλυτα σαφές και στη χώρα μας.

Επίσης, είναι διεθνώς αποδεκτό ότι η οικογενειακή γεωργία εξασφαλίζει πιο ίση και ισορροπημένη ανάπτυξη λαμβάνοντας υπόψη και τη διατήρηση των ισορροπιών με περιβαλλοντικούς όρους.

Οι ειδικοί λένε ότι για να πετύχει η ανάπτυξη μιας βιώσιμης οικογενειακής παραγωγής, ώστε οι αγρότες να μην ζουν σαν παρίες και να μην περιμένουν τις εκάστοτε επιδοτήσεις απαιτούνται κάποιες ελάχιστες δράσεις εκ μέρους του κράτους και των μηχανισμών. Μεταξύ άλλων απαραίτητες είναι η εξασφάλιση των κατά περίπτωση αρμοζουσών αγρο-οι-

κολογικών συνθηκών – άγνωστος όρος για εμάς- τα εδαφικά χαρακτηριστικά –όσο κυκλοφορούν κάτι ευρωπαϊκά προγραμματάκια κάνουμε μια μελέτη και μετά τη βάζουμε στο συρτάρι-, περιβαλλοντική πολιτική –πως είπατε;- πρόσβαση στις αγορές –εδώ γελάνε-, πρόσβαση στη γη και τους φυσικούς πόρους – αναδασμός μια άλλη άγνωστη λέξη -, πρόσβαση στην τεχνολογία και τις εξωτερικές υπηρεσίες – τα κουτσοβολεύουμε -, πρόσβαση στη χρηματοδότηση – ας πάει και το παλιάμπελο έχουμε τις επιδοτήσεις -, δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικό – πολιτιστικές συνθήκες - στην επόμενη απογραφή θα απογραφώ στο χωριό - και τέλος διαθεσιμότητα κατάλληλης εξειδικευμένης διαρκούς εκπαίδευσης – έχουμε δρόμο μπροστά μας.

Ίσως λίγο σαρκαστικές οι απαντήσεις στις απαιτήσεις (1) αλλά αν δεν δούμε την αλήθεια κατάματα δεν θα προχωρήσουμε μπροστά.

Στο πλαίσιο του διεθνούς έτους γίνονται εκδηλώσεις διεθνώς από συνέδρια, συναντήσεις εργασίας, εκπαιδεύσεις επί του αγρού, ημερίδες. Και οι συμμετοχοί δεν είναι οι υπό ανάπτυξη χώρες μόνο αλλά πολυάριθμοι φορείς από χώρες της μητρόπολης, Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία, Καναδάς ακόμη και η γειτόνισά μας Τουρκία. Η Ελλάδα απουσιάζει παντελώς! Ούτε ΠΑΣΕΓΕΣ ούτε Νέοι Αγρότες.

Σε αυτό το ζοφερό περιβάλλον και παρότι θα περίμενε κάποιος να δει κεντρικές κατευθύνσεις, η πρωτοβουλία των αγροτών είναι ενθαρρυντική και ανθεί και στην περιοχή μας που χαρακτηρίζεται κυρίως από την οικογενειακή γεωργία. Η μόνη αποφασιστική παρέμβαση της πολιτείας το διάστημα αυτό, είναι η φορολόγηση που έχει υποτίθεται επιβληθεί από την Τρόικα. Μα αυτοί που δήθεν προτείνουν τέτοια σκληρά μοντέλα – τώρα αν τα προτείνουν αυτοί βάλτε ερωτηματικό – στις χώρες από τις οποίες κατάγονται υπάρχουν κεντρι-

κές πολιτικές και χρηματοδότηση για τη διατήρηση του αγροτικού τομέα με ειδική μέριμνα ώστε ο κόσμος να παραμείνει σε τέτοιες δραστηριότητες.

Πρόσφατο δραματικό παράδειγμα αποτελεί η διαχείριση της μάστιγας του καταρροϊκού πυρετού στα πρόβατα, ο οποίος με συντηρητικές προβλέψεις θα οδηγήσει σε αποδεκατισμό των κοπαδιών και κατάρρευση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων. Πιθανόν και να τους οδηγήσει στην πείνα. Αλλά θα οδηγήσει στην πείνα και τους κτηνοτρόφους κατσικιών και αγελάδων δεδομένου ότι η παρουσία του ιού σημαίνει απαγόρευση μετακίνησης των ζώων, παρότι δεν νοσούν. Η επίπτωση από αυτό θα είναι αδυναμία σφαγής ζώων και επομένως σε λίγο θα τρώμε μόνο εισαγόμενο κρέας. Να σημειωθεί εδώ ότι ο ιός δεν έχει καμιά επίπτωση στον ανθρώπινο οργανισμό. Η αδυναμία των κρατικών αρχών να αντιμετωπίσουν με κάποια επιτυχία το θέμα, και εδώ δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι δεν είναι εύκολο να επιτευχθούν γρήγορες λύσεις, είναι παροιμιώδης και κατά ένα μέρος οφείλεται και στην υποστελέχωση και κατάρρευση των ανά Περιφέρεια Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Στην Ελλάδα οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι με κόπο και πολλές φορές συναντώντας τη δυσκαμψία των υπηρεσιών είναι δραστήριοι σε αρκετούς τομείς όμως κατά τη γνώμη μου με όχι τη βέλτιστη ανταποδοτικότητα.

Όσον αφορά στην πρόσβασή τους στις αγορές, σήμερα ζούμε μια εποχή με μεγάλες δυνατότητες μέσω της χρήσης του διαδικτύου. Ο Πολυδεύκης, όπως έχει ανακοινώσει επανειλημμένα, διαθέτει την ιστοσελίδα του για την προώθηση των προϊόντων της περιοχής μας αφιλοκερδώς. Οι παραγωγοί μας μπορούν να την εκμεταλλευτούν. Πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα <http://www.fao.org/family-farming-2014/en/>

Παν. Ηλιάδης: Αποχαιρετισμός σε ένα φίλο του χωριού

Ο φιλόλογος Πάνος Ηλιάδης υπηρέτησε στο Λύκειο Καστορείου το 1977-1979, μέσα στα χρόνια της μεταπολίτευσης που η Ελλάδα ανασκουμπώθηκε, ξεθάρεψε,μίλαγε ελεύθερα. Οι δικοί του, μετά τις σφαγές των Αρμενίων το 1917 και τη Μικρασιατική Καταστροφή, αναγκάστηκαν να φύγουν από την Τρίπολη του Πόντου και ήρθαν και ρίζωσαν στον προσφυγικό συνοικισμό Καλλιθέας, όπου γεννήθηκε και ανδρώθηκε. Έπεσε στα δύσκολα χρόνια της Κατοχής, αλλά ο μικρός Πάνος παρ' όλες τις οδυνηρές περιπέτειες και τη διακοπή της μαθητικής του ζωής, κατάφερε να περατώσει τις σπουδές του και να πάρει το πτυχίο φιλολογίας αφού παρακολούθησε μαθήματα από κορυφαίους πανεπιστημιακούς. Ένας κοσμοπολίτης που ταξίδευε στην Αμερική, στην Ευρώπη, στην Αφρική σαν άλλος Οδυσσέας που «πολλών δ' ανθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω».

Ένας άνθρωπος βαθιά δημοκρατικός, σοβαρός, με λεπτό χιούμορ, δηκτικό μερικές φορές αλλά πάντα διδακτικό. Αγαπητός στις παρέες, ευχάριστος συνομιλητής, ευγενής, αστείρευτη πηγή ιδεών και γνώσης. Κέρδισε το σεβασμό μαθητών και καθηγητών αλλά και των ανθρώπων της αγοράς και του κάμπου. Με διακριτικό τρόπο καθοδηγούσε τους νέους συναδέλφους του και πλούτισαν τη βιβλιοθήκη τους με σημαντικά έργα. Αλλά και η βιβλιοθήκη του σχολείου μας κατέχει σημαντικά βιβλία που αγοράστηκαν με

δική του υπόδειξη.

Αυτός ο άνθρωπος λοιπόν μετά από τέσσερις σχεδόν δεκαετίες λίγο πριν από τη δύση του κοντά στα ενενήντα, θυμόταν τη Λουσίνα, την Κουτσουρούμπα, το Μανίκα το γεωπόνο, το Δημητράκη τον Κραμποβίτη με το βιβλιοπωλείο, το Νίκο τον Αρφάνη, τον Μπάμπη τον Παπαδόπουλο, τον Κώστα τον Μπασκουρέλο, τη Βορδώνια σαν φωλιά δημοκρατικών ανθρώπων κ. ά. Ενδιαφέρθηκε για την εξέλιξη των μαθητών του από την Καστανιά αλλά και από τα γύρω χωριά. Είχε την αγαθή τύχη να τον περιποιηθεί στοργικά η αδελφή του Άννα, «η Αννούλα μας» όπως έγραψε ο ίδιος, αλλά είχε και την ατυχία όταν ήταν έφηβος να οδηγηθεί μαζί με τον πατέρα του σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στη Γερμανία. Είχε κατασταλάξει μέσα του «μνησιπήμων πόνος» και από τον Αύγουστο του 2013 μέχρι το Μάη του 2014, έγραψε τα ενθυμήματά του, από τα οποία παραθέτουμε απόσπασμα:

“Τα πρώτα βαγόνια με τους Βυρωνιώτες τα χώρισαν και τους πήγαν στο Saarbrücken (Σααρμπρίκεν), όπου κατασκεύαζαν ένα αεροδρόμιο και τάφρους, όπως μάθαμε αργότερα. Τα υπόλοιπα βαγόνια με εμάς τους ομήρους από το Δουργούτι, μας πήγαν σε μια μικρή πόλη της Βυρτεμβέργης, το Γκαϊσλίγκεν (Geislingen-Steige) για να κατασκευάσουμε έξι στοές σ' ένα λόφο έξω από το Geislingen. Το

έργο είχε αναλάβει η Οργανισσιόν Τοτ. (Organisatio Todt) ένα από τα όργανα τυραννίας του Χίτλερ σε συνεργασία με την Firma Albert και με την προμήθεια εργατών από τα μπλόκα που έκαναν τα προδοτικά τάγματα Ασφαλείας από κοινού με τους Γερμανούς. Ήταν, θυμάμαι, 28 Αυγούστου του 1944 και είχαμε περάσει δώδεκα μέρες στοιβαγμένοι σ' αυτό το πανάθλιο βαγόνι που έγραφε απ' έξω: Ίπποι 4 Άνδρες 40”...

...”Δίπλα στο επαρχιακό νοσοκομείο, κοντά στο σταθμό είχαν κατασκευάσει μια τεράστια ξύλινη παράγκα που την έλεγαν Lager, εμείς λάγκα.

Εκεί μέσα είχαν διπλά ξύλινα κρεβάτια με ροκανίδια, αντί για στρώματα, και άχυρα. Μας έδωσαν και από μια κουβέρτα, όχι μάλλινη, μάλλον πλαστική, εδώ κοιμόμασταν. Εγώ με τον πατέρα μου διάλεξα το ίδιο κρεβάτι το επάνω, εκείνος κοιμόταν από κάτω. Οι άλλοι χώροι του στρατοπέδου και το συρματοπλέγμα κατασκευάζονταν. Δίπλα μας κολλητά ήταν ένα στρατόπεδο με Εβραιοπούλες. Ακούγαμε τις αγριοφωνάρες της διοικητού του στρατοπέδου, ήταν κάτι σαν μπουλντόγκ σκύλος που γαυγίζει και τις βλέπαμε τις καμένες αδύνατες με ξύλινα τσόκαρα και ριγέ στολές, σαν πιζάμες, να τις οδηγούν οι φρουροί Ες-Ες στη δουλειά, αξιολύπητο θέαμα!”...

...”Πήγα μια μέρα αγγαρεία στο διπλανό χωριό Ενζ (Εντζ) να φτιάξω ένα καταφύγιο. Δούλεψα όλη μέρα, αλλά μετά έφαγα καλά πήρα και μερικές πατάτες για τον πατέρα που τις έβρασε και τις έφαγε. Μια άλλη μέρα πήγα στο άλλο γειτονικό χωριό Ίλιγκεν (Illngen) για πατάτες, οι φρουροί έκαναν τώρα στραβά μάτια. Χτύπησα μια πόρτα και βγήκε μια Γερμανίδα κυρία. Με ρώτησε αμέσως «τι είσαι;» Της απάντησα «Grieche» (Ελληνας) και μου λέει: «A! Grieche, Pericles, Sofocles!». Με ρώτησε τι θέλω και της απάντησα: «πατάτες». Πήγε πρόθυμα στο κελάρι της και μου έφερε αρκετές πατάτες. Την ευχαρίστησα και γύρισα στη λάγκα. Τις έβρασε σκέτες ο πατέρας μου και μ' αυτές προσπαθήσαμε να κορέσουμε την πείνα μας, προσωρινά.

Μια άλλη μέρα εμένα και άλλους δύο μας έδωσαν ένα καρότσι

και φτυάρια και πήγαμε στο διπλανό στρατόπεδο Εβραίων και άλλων εχθρών του Γ' Ράιχ ντυμένοι με ριγέ πιζάμες για να φέρουμε πατάτες για το μαγειρείο. Τις πατάτες οι Γερμανοί τις διατηρούν σε τεράστιους λάκκους που τους σκεπάζουν με άχυρα και χώμα για να μη φυτρώνουν. Το τι είδαν τα μάτια μας δεν περιγράφεται: λάκκοι ανοιχτοί με εκατοντάδες πτώματα στοιβαγμένα και ζωντανοί σκελετωμένοι να εργάζονται και να τους βασανίζουν περισσότερο κι από τους Ες-Ες οι ομοεθνείς τους «κάπο» για να σώσουν οι ίδιοι το τομάρι τους. Σημειώνω ότι «κάπο» ήταν οι επί κεφαλής 10 συμπατριωτών τους δηλαδή οι ομαδάρχες (υπεύθυνοι για 10 συγκρατούμενούς των), βασανιστές κι αυτοί”...

...”Την ημέρα της απελευθέρωσης θα τη θυμάμαι για πάντα: Ήταν 8 Απριλίου του 1945 μεσημέρι. Μείναμε άπραγοι στο στρατόπεδο άλλες δυο μέρες αλλά εμείς, ο πατέρας μου κι εγώ καθόμασταν σε αναμμένα κάρβουνα. Την τρίτη μέρα ο πατέρας μου κι εγώ προτείναμε στους άλλους συναδέλφους μας, Έλληνες και Αρμένιους να πάμε με τα πόδια στη Γαλλία, που δεν ήταν πολύ μακριά, για να γυρίσουμε στην πατρίδα, πιο γρήγορα, από κει. Την άλλη μέρα το πρωί ξεκινάμε, δεν είχαμε άλλωστε τίποτε για να πάρουμε μαζί μας, ήμασταν δώδεκα νομάτοι, οι δυο Αρμένιοι”...

Κατέβηκα πρώτος κι έτρεξα προς την πολυκατοικία Ζ' όπου ήταν το σπίτι μας. Στη γωνία της Ζ' και Συγγρού συναντώ τη μάνα μου, που μόλις με είδε λιποθύμησε. Πρόλαβα και την αγκάλιασα για να μη πέσει και χτυπήσει. Της είπα, «έρχεται πίσω μου κι ο μπαμπάς, πίσω μου είναι». Σε λίγο συνήλθε κι ανεβήκαμε όλοι μαζί στο διαμέρισμά μας αρ.10 πολυκατοικία Ζ'.

Το moró χόρευε ανέμελα στην αγκαλιά της μάνας μας. Ήταν η Αννούλα μας. Την πήρε στην αγκαλιά του ο πατέρας μου και ξέχασε, για λίγο, όλες τις ταλαιπωρίες και τις κακουχίες που πέρασε στο στρατόπεδο των ναζιστών. Ήταν 17 Ιουνίου του '45, αξέχαστη για τις συγκινήσεις της μέρα, γέλια και δάκρυα χαράς!”.

Θ.Π.

Γιορτή Μπουκουβάλας

Για όγδοη συνεχή χρονιά έγινε στον Άγιο Μάμα η γιορτή της Μπουκουβάλας το Σάββατο 29 Νοεμβρίου με καιρό θαυμάσιο, χωρίς βροχή και κρύο, που συνετέλεσε στην πλέον του αναμενομένου προσέλευση επισκεπτών.

Ο διοργανωτής Σύλλογος Φίλων Ταΰγέτου Η ΛΟΥΣΙΝΑ με την συμπαράσταση του Νομικού προσώπου Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμου μας, προετοίμασε με όλες τις λεπτομέρειες τη γιορτή και πρόσφερε απλόχερα παραδοσιακά εδέσματα-φασολάδα, παστό χοιρινό, λουκάνικο, ελιές, μπουκουβάλα, άφθονο κόκκινο κρασί και τσίπουρο. Επίσης παρουσίασε όπως κάθε χρόνο, προϊόντα με βάση το ελαιόλαδο (βαλσαμόλαδο, σαπούνι, αλοιφή της φωτιάς) που έκαναν γυναίκες μέλη και φίλοι του Συλλόγου.

Στη γιορτή μίας τίμησαν με την παρουσία τους ο Δήμαρχος Σπάρτη κ. Ευάγγελος Βαλιώτης καθώς επίσης και οι

εκπρόσωποι του νομού μας στο κοινοβούλιο κκ. Φ. Πατριανάκου και Αθ. Δαβάκης. Ο αντιδήμαρχος δημοτικής ενότητας Πελλάνας κ. Ευ. Νικολακάκης, δημοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι οργανισμών του δήμου, οι πρόεδροι τοπικών κοινοτήτων Καστορείου, Γεωργιτσίου, Αγόριανης, Αγ. Κων/νου και Περιβολίων, εκπρόσωποι τοπικών φορέων και συλλόγων.

Επίσης παραβρέθηκαν πολυμελείς ομάδες του Φυσιολατρικού Ομίλου Πειραιά και Ταξιδευτών Αθηνών οι οποίες εντυπωσιάστηκαν τόσο από τη γιορτή όσο και από τον φυσικό κάλος της περιοχής μας. Ο χορός άνοιξε με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ, το χορευτικό τμήμα του οποίου εντυπωσίασε και καταχειροκροτήθηκε.

Πολλές ευχαριστίες στους χορηγούς του συλλόγου μας κκ. Ντίνο Αλεξάκο, Μάκη Πανταζί, Γιάννη Δήμο, Φάρμα Σκαφιδά, Νικ. Δαγριτζίκο, “Εντυπώσεις” Δημ. Δαλαμά-

γκα, Τάκη Μουτή και Γιάννη Δήμο.

Πολλοί έπαινοι και μπράβο στους συντελεστές της γιορτής και ιδιαίτερος στις κυρίες Αικατερίνη Σκαφιδά, Ζωίτσα Νικητάκη, Νίτσα Αλειφέρη και Ματούλα Κουκάκη για την παραδοσιακή κατασκευή σαπουνιού αλλά και τους κουραμπιέδες. Στις κυρίες, Χριστίνα Κορτζή, Κική Λιναρδάκη, Άννα Πάντου, Γεωργία Οικονομοπούλου-Μουτή, Καίτη Μαλλιάρου, Μαργαρίτα Οικονομοπούλου, Βάσω Τζαμούρη, Τζένη Κορτζή, Μαρία Μπελεχάκη. Στον Βασίλη Λαγανά για την έκθεση φωτογραφίας και τη βοήθειά του. Στους Δημήτρη Ξυδογιαννόπουλο, Σπύρο Τζαμούρη, Κώστα Λιναρδάκη, Παναγιώτη Χίο, Αλέξανδρο Αθανασόπουλο. Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες στους Βασίλη Μενίδη και το Γιώργο Κουρεμπή.

Και του χρόνου.

Κείμενο: Κων. Λαγανάς
Φωτογραφίες: Αθ. Ανδριανός.

“Κάθε φορά που έρχομαι στο χωριό το βρίσκω και πιο όμορφο!”

Στο σημερινό μας φύλλο έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε την πρόεδρο του Συλλόγου των Βορείων Δήμων Σπάρτης «Ωραία Ελένη». Γεννημένη στη Μυτιλήνη μεταναστεύει 11 χρόνων στην Αυστραλία εργάζεται σκληρά σπουδάζει, γνωρίζει και παντρεύεται έναν Λάκωνα, τον Αθανάσιο Γκλέκα από το Γεωργίτσι και γίνεται Σπαρτιάτισσα.

Διαβάστε με προσοχή πατριώτες τη συνέντευξη της κ. Μαρίας Γκλέκα και ας δούμε άλλη μια φορά τι υπέροχοι Έλληνες υπάρχουν σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης.

Γ. Λαγανάς

Πώς βρεθήκατε στην μακρινή Αυστραλία;

Γεννήθηκα στο Παλαιχώριον Μυτιλήνης. Η οικογένειά μου αποτελείται από 8 μέλη, οι γονείς και 6 παιδιά, 4 αγόρια και δυο κορίτσια. Στο χωριό περνούσαμε καλά, ο πατέρας μου το χειμώνα δούλευε εργάτης στο ελαιοτριβείο του χωριού και το καλοκαίρι πήγαινε στην Αθήνα όπου εργαζόταν σε διάφορες δουλειές. Οι γονείς μου πρόβλεπαν ότι δεν υπήρχε μέλλον στο χωριό για τα παιδιά τους, δεν είχαν τις δυνατότητες για την εκπαίδευσή τους και ότι μια μέρα των ημερών έπρεπε να φύγουν από το χωριό. Η μητέρα μου είχε αδέρφια που είχαν είδη μεταναστεύσει στη Αυστραλία και έτσι αποφάσισαν να μεταναστεύσουμε όλοι μαζί για ένα καλλίτερο μέλλον.

Ο πατέρας μου έφυγε μόνος για την Αυστραλία το 1966 και η μητέρα μου και τα έξι παιδιά μεταναστεύσαμε το 1968. Στο Σύδνεϋ φτάσαμε μετά από 28 ημέρες ταξίδι με το υπερωκεάνιον «Πατρίς» το οποίο μετέφερε αμέτρητες

χιλιάδες Έλληνες μετανάστες στην Αυστραλία για να ξεκινήσουν μια νέα ζωή.

Όταν έφτασα στην Αυστραλία ήμουν 11 ετών. Πήγα το σχολείο και έμαθα την αγγλική γλώσσα, συνεχίζοντας στο λύκειο και έπειτα σε τεχνική σχολή, από όπου πήρα το δίπλωμα Γραμματεικών Σπουδών και εργάστηκα γραμματέας σε λογιστική εταιρεία. Το 1975 γνώρισα το σύζυγο μου Αθανάσιο Γκλέκα του Παντελή και της Ευρυδίκης γέννημα και θρέμμα του Γεωργιτσίου Σπάρτης, ο οποίος ήταν μετανάστης στην Αυστραλία όπου και παντρευτήκαμε. Αποκτήσαμε 3 παιδιά τον Παντελή, την Ευρυδική και την Νεκταρία. Με τη βοήθεια και τη συμπαράσταση του συζύγου μου, ξαναγύρισα στο θρανίο και μετά από τέσσερα χρόνια αποφοίτησα με το πτυχίο λογιστικών, και έτσι εξασκώ το επάγγελμα λογίστριας μέχρι σήμερα. Τα παιδιά μας τα μεγαλώσαμε με ελληνικές και θρησκευτικές αρχές και έχουν γίνει καλοί και χρήσιμοι άνθρωποι στην κοινωνία, έχουν αποφοιτήσει από το Πανεπιστήμιο του Σύδνεϋ και επίσης μιλούν άπταιστα την ελληνική γλώσσα. Είναι παντρεμένα και έχουμε πέντε εγγονάκια.

Πώς ήταν οι συνθήκες ζωής για εσάς και την οικογένειά σας εκεί;

Οι συνθήκες ζωής για μένα ήταν πολύ δύσκολες, μετά από λίγο χρόνο παραμονής στη Αυστραλία, ένα πρωί καθώς πήγαινε ο πατέρας μου πεζός στη εργασία του, έπεσε θύμα σε τροχαίο ατύχημα. Το ατύχημα τον τραυμάτισε και τον άφησε σακάτη να περπατάει με δεκανίκια για την υπόλοιπη ζωή του. Εκείνα τα

χρόνια ήταν δύσκολα για μας, τη φτώχεια την γνώρισα στην Αυστραλία. Πήγαινα στο γυμνάσιο και δούλευα πωλήτρια για να βοηθώ τη μητέρα μου με τα έξοδα. Μετά από μερικά χρόνια οι συνθήκες ζωής άλλαξαν και είχαμε πολλές ευκαιρίες για εκπαίδευση και δουλειά.

Στην εκεί παροικία δραστηριοποιηθήκατε ενεργά μέσα από Συλλόγους, για πέστε μας λίγα λόγια για τη δράση σας.

Όταν έφτασα στην Αυστραλία ήμουν 11 ετών και δεν δραστηριοποιήθηκα αμέσως σε συλλόγους. Η δραστηριότητά μου στους συλλόγους γίνεται έντονη από το 1998, με τον Παλλακωνικό Σύλλογο οι Σπαρτιάτες της Νέα Νοτίου Ουαλίας. Με την πρωτοβουλία του συλλόγου της Ωραίας Ελένης ιδρύθηκε ο Παλλακωνικός σύλλογος με στόχο να ενώσουμε όλους τους Λάκωνες του Σύδνεϋ. Υπήρξα μέλος του διοικητικού συμβουλίου 4 χρόνια κατά το διάστημα αυτό διετέλεσα Ταμίας και Γραμματέας. Παραιτήθηκα από μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Παλλακωνικού συλλόγου γιατί υπήρχαν προβλήματα μέσα στο συμβούλιο.

Η συμμετοχή μου στο διοικητικό συμβούλιο της Ωραίας Ελένης άρχισε το 2002 όταν εμφανίστηκε η εποχή της πληροφορίας, το διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Ο ρόλος της νέας τεχνολογίας που άλλαξε το τρόπο που ζούμε, για μερικούς τον έκανε πιο εύκολο και για μερικούς πιο δύσκολο. Αρχικά εκτέλεσα χρέη Γραμματέα και τα τελευταία εννέα χρόνια εκτελώ χρέη Προέδρου. Συνολικά κατά την ταπεινή μου γνώμη, η συμβολή μου στο διοικητι-

κό συμβούλιο υπήρξε εποικοδομητική και με τη βοήθεια των διοικητών συμβουλίων, προσπαθούμε και κρατάμε το σύλλογο ακόμα ζωντανό και ενεργό, σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια που δεν μπορούσαμε να κάνουμε ούτε Γενική Συνέλευση.

Η ιστορία του Συλλόγου των Βορείων Δήμων Σπάρτης «Ωραία Ελένη» ξεκίνησε πριν από 42 χρόνια. Ο σκοπός της ιδρύσεως του συλλόγου ήταν, οι Βορειοδημότες, να μπορέσουν να κρατήσουν άσβεστη τη φλόγα της αγάπης τους για το χωριό και τον τόπο που γεννήθηκαν, να κρατήσουν άρρηκτους τους δεσμούς μεταξύ τους, να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν το σεβασμό στις ρίζες στην ιστορία και τις παραδόσεις.

Ο Σύλλογος μας, τον Ιούλιο 1993 απέκτησε ένα διαμέρισμα. Οι δραστηριότητες του συλλόγου μας είναι να προσφέρει κοινωνικές και εκπαιδευτικές εκδηλώσεις στα μέλη του και επίσης να συνεισφέρει πρόθυμα βοήθεια σε δημόσια, εθνικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Η ένταξη και η συμμετοχή του Συλλόγου μας τον οποίο εκροσωπώ εγώ στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Λακωνικής Ομοσπονδίας της Ν.Ν.Ο, που ιδρύθηκε στις 27η Ιανουαρίου 2009 με την τιμητική παρουσία του Νομάρχη της Λακωνίας κ. Κωνσταντίνου Φούρκα και της συζύγου του κ. Μαίρης Φούρκα, τα τελευταία χρόνια, μας κάνει πιο δυνατούς, και περήφανους συμβάλλοντας έτσι σε μια συλλογική συνεργασία κοινής προσπάθειας, για την καλλιέργεια, διατήρηση, προβολή και διαίωνηση της Λακωνικής Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς.

Τα τελευταία χρόνια κά-

νουμε προσπάθειες να ενδυναμώσουμε τις σχέσεις μεταξύ των νέων Βορειοδημοτών της παροικία μας. Ο στόχος είναι να γνωρίσει η νέα γενιά τον σύλλογό μας, να τον εκτιμήσει και να τον αγαπήσει, η επιδίωξή μας είναι να βρεθούν συνεχιστές του ιερού αυτού έργου, αφού σύλλογος χωρίς νεολαία αναπόφευκτα καταλήγει στο μαρασμό και στην αφάνεια. Κάτι που είναι ήδη ορατό και στο δικό μας σύλλογο 42 χρόνια μετά την ίδρυση του.

Η πατρίδα μας σήμερα βιώνει μια μεγάλη κρίση πώς την βιώνετε εσείς στην ξενιτιά;

Το ότι η πατρίδα μας βιώνει μια μεγάλη κρίση δεν μας αφήνει αδιάφορους, ενώ ζούμε σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία ότι συμβαίνει στην Ελλάδα αφορά και την Αυστραλία, γιατί μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στις τοπικές οικονομίες, τις βιομηχανίες και τις επενδύσεις.

Λόγω της μεγάλης κρίσης τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί η μετανάστευση από την Ελλάδα. Η ανεργία εδώ είναι σε καλύτερα επίπεδα από άλλες χώρες. Η ανάγκη εύρεσης εργασίας είναι μεγά-

λη που η ειδικότητα έρχεται σε δεύτερη μοίρα.

Ξέρω ότι επισκέπτεστε τακτικά το χωριό μας, πώς το βλέπετε μέσα στο πέρασμα του χρόνου;

Έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές. Οι κάτοικοι είναι πολύ καλύτερα τώρα από οικονομικής άποψης. Έχουν γίνει βελτιώσεις στη κοινωνία, στους δρόμους, στις δημόσιες υπηρεσίες και στον τουριστικό τομέα. Κάθε φορά που έρχομαι στο χωριό το βρίσκω και πιο όμορφο! Διατηρεί την γραφικότητα του με τα αναπαλαιωμένα κτίρια, αξιοποιούνται οι φυσικοί του χώροι. Οι τοπικοί σύλλογοι έχουν δραστηριοποιηθεί και δίνουν ψυχή στο χωριό.

Τι νομίζετε ότι πρέπει να γίνει για να προοδεύσει ο τόπος μας και να ξεπεράσει τη σημερινή κρίση;

Αυτό που χρειάζεται, «είναι να αλλάξουμε νοοτροπία». Ποιος ξέρει; «κάθε κρίση δημιουργεί μια ευκαιρία». Για να αλλάξουν τα πράγματα η Ελλάδα πρέπει να τολμήσει να εκτεθεί στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης π.χ. στον τομέα της υψηλής

τεχνολογίας μέσα από τη στενή συνεργασία κράτους, επιχειρήσεων και μεγάλων πανεπιστημίων. Στο μέλλον πρέπει να βοηθήσει στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, για να διακινδυνεύσουν οι επιχειρηματίες, χρειάζονται νόμοι που να προωθούν την επιχειρηματικότητα οι πολιτικοί πρέπει να απομακρύνουν τα εμπόδια και να εξαλειφθεί η γραφειοκρατία που αποτρέπει τις επενδύσεις, χρειάζεται ένα σταθερό επενδυτικό πλαίσιο. Παράλληλα, πρέπει να δοθούν κίνητρα (όπως φορολογικά) για την τόνωση της επιχειρηματικότητας.

Οι Έλληνες έχουν εφεύρει πολλά πράγματα στην ιστορία, μεταξύ των οποίων τη Δημοκρατία, η Ελλάδα διαθέτει πολλά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, σήμερα χαρακτηρίζεται από ένα συνδυασμό πολυάριθμων αναξιοποίητων ταλέντων και εξειδικευμένων εργαζομένων χωρίς δουλειά.

Τι αγαπήσατε και νοσταλγείτε από το χωριό σας;

Έχω πολύ όμορφες αναμνήσεις από τα παιδικά μου χρόνια. Έχω αναμνήσεις με το παππού και την γιαγιά μου που καθόμασταν τις χειμωνιάτικες βραδιές, με καιρό βροχερό

μαζεμένη η συντροφιά γύρω από τη θαλπωρή της αναμμένης εστίας, με τα κάστανα να σιγοψήνονται στη θράκα, τις φλόγες παραδίπλα να παιχνιδίζουν μαγνητίζοντας το νου, και ο παππούς μου να μας διηγείται ιστορίες για το διωγμό και την προσφυγιά. Κάθε φορά που διηγείτο τις στιγμές αυτές έκλαιγε. Ήταν πρόσφυγας από την Σμύρνη. Οι Τούρκοι είχαν σκοτώσει τους γονείς του και τον αδελφό του, ο παππούς μου μαζί με την αδελφή του κατάφεραν και σώθηκαν μπαίνοντας σε μια βάρκα, όπου έφτασαν απέναντι στη Μυτιλήνη, όταν έγινε η καταστροφή της Σμύρνης το 1922.

Επίσης όσο μεγαλώνω τόσο πιο πολύ εκτιμώ την απλή, φυσική ζωή. Έχω επιθυμήσει να πάω στο βουνό να μαζέψω της άγριες παπαρούνες της άνοιξης, τα φρέσκα σύκα του Αυγούστου, να τρυγήσω στο αμπέλι, να χαρώ τη φύση, και να μαζέψω κάστανα αυτός ο υπέροχος μεζές, ψητός στα κάρβουνα κι ακόμα καλύτερα στο τζάκι που μπορεί να μας ξυπνήσει αξέχαστες αναμνήσεις.

Έτσι απλά και όμορφα. Αυτά τα απλά και όμορφα έχω επιθυμήσει που, κάποτε, ήταν καθημερινά και τώρα γίνανε ξεχασμένα.

Τι μήνυμα στέλνετε στους πατριώτες μας, όπου και να βρίσκονται και σας διαβάσουν τώρα;

Σε όλους τους πατριώτες όπου και αν βρίσκονται τους εύχομαι να έχουν υγεία, για αυτούς που ζουν στη πατρίδα μας «Για την Ελλάδα τα δύσκολα είναι πίσω της και τα καλά είναι μπροστά της», να είναι αισιόδοξοι και να έχουν ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Για τους ομογενείς που ζουν στο εξωτερικό να μην ξεχνάνε τις ρίζες τους και έστω αν αργούν να επισκεφτούν την πατρίδα τους, να μη την λησμονούν.

Κατασκηνώσεις του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού

Δίπλα στον Κάστορα, κάτω από τη γέφυρα, στη σκιά των αιωνόβιων πλατανίων, το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού για 2η συνεχή χρονιά πραγματοποίησε 2 κατασκηνώσεις στο Καστόρειο Λακωνίας.

Συμμετείχαν συνολικά 100 παιδιά (68 στην 1η κατασκήνωση και 32 στη 2η) και 25 στελέχη.

Στόχος των κατασκηνώσεων του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού είναι να προσφέρουν στα παιδιά τη δυνατότητα να ζήσουν στη Φύση, να ζήσουν ομαδικά, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να προσφέρουν στην τοπική κοινωνία μέσα από πολλές δραστηριότητες. Παιδιά και ενήλικες χάρηκαν την πορεία στο Φαράγγι των Μύλων και την ανάβαση στην κορυφή Λουσίνας.

Στην πρώτη κατασκήνωση, που πραγματοποιήθηκε από 21 έως 31 Ιουλίου, συμμετείχαν 68 παιδιά ηλικίας 11-14

ετών και 15 ενήλικα στελέχη από Πάτρα, Ζάκυνθο, Άμφισσα, Κόρινθο, Σπάρτη, Αθήνα, Καρέα και Σπάτα. Οι Οδηγοί χάρηκαν την επαφή και το παιχνίδι με τα παιδιά του χωριού, περπάτησαν στα δρομάκια του Καστορείου κι έμαθαν την ιστορία του από τους ιδιαίτερα φιλόξενους κατοίκους, ασχολήθηκαν με κατασκευές, παιχνίδια δεξιοτήτων και παιχνίδια μυαλού, δροσίστηκαν στα νερά του Κάστορα και ευχαριστήθηκαν όσο τίποτα άλλο το πανηγύρι της 27ης Ιουλίου, χορεύοντας και τραγουδώντας με την καρδιά τους.

Στη δεύτερη κατασκήνωση, από 6 έως 16 Αυγούστου, πήραν μέρος 32 έφηβοι 15-18 ετών και 10 στελέχη από Πάτρα, Ζάκυνθο, Άμφισσα, Λαμία, Κόρινθο, Μέγαρο και Παλαιό Φάληρο.

Στην κατασκήνωση αυτή, που ονομάζεται Κοινοτική Ανάπτυξης, ο στόχος είναι να υπάρξει αλληλεπίδραση

ανάμεσα στα μέλη της κατασκήνωσης και τους ντόπιους. Αυτό επιτυγχάνεται με την κοινωνική προσφορά. Μεγάλοι Οδηγοί και Στελέχη χωρίστηκαν σε 4 Ομάδες Ενδιαφέροντος που σε καθημερινή βάση ασχολούνταν με τις παρακάτω δραστηριότητες:

α) Δημιουργική απασχόληση των παιδιών του χωριού και προετοιμασία παιδικής θεατρικής παράστασης με την "Τενεκεδούπολη" της Ευγενίας Φακίνου.

β) Ζωγραφική τοίχου και ζωγραφική επιδαπέδιων παιχνιδιών στο προαύλιο του Δημοτικού Σχολείου, καθώς και βάψιμο παιχνιδιών της παιδικής χαράς.

γ) Ανάπλαση παλιού καλντεριμιού

δ) Αφιέρωμα στα τραγούδια του παλιού ελληνικού κινηματογράφου.

Στις 14 Αυγούστου στον προαύλιο χώρο του Γυμνασίου-Λυκείου Καστορείου τα

μέλη της κατασκήνωσης αποχαιρέτησαν τους κατοίκους παρουσιάζοντας σε θεατρική απόδοση τραγούδια από τον ελληνικό κινηματογράφο και την "Τενεκεδούπολη" σε κουλθεάτρο με τη συμμετοχή των μικρών παιδιών του χωριού και Μεγάλων Οδηγών.

Το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού ευχαριστεί θερμά τους κατοίκους του Καστορείου για τη ζεστή τους φιλοξενία και ιδιαίτερα όλους όσους βοήθησαν με τον τρόπο τους στην πραγματοποίηση των 2 κατασκηνώσεων.

Επιθυμούμε επίσης να ευχαριστήσουμε και δημόσια τον ομογενή κ. Αναστάσιο Ρουμελιώτη που διέθεσε πρόθυμα το κτήμα του δίπλα στον Κάστορα για τη διαμονή μας. Ευχόμαστε υγεία και κάθε καλό σ' αυτόν και την οικογένειά του.

Σας ευχαριστούμε όλους και ευχόμαστε κάθε πρόοδο στο πανέμορφο Καστόρειο.

Τα πλατάνια μας κινδυνεύουν

Με θλίψη παρακολουθούμε όλοι μας να ξεραίνονται τα πλατάνια στον Άγιο Μάμα και αναζητούμε την αιτία. Κάποιοι μεταξú αυτών και η μία από τις υπογράφουσες, είχαν την γνώμη ότι κάτι καυστικό από λάθος δηλητηρίασε τις ρίζες. Τελικά ο Γιάννης Αρφάνης, που επέμενε ότι έχουν προσβληθεί από ασθένεια που επιδημεί τα τελευταία χρόνια στην πατρίδα μας, είχε δίκιο. Σε πρόσφατη επίσκεψή μου στον οικισμό Νιοχώρι έξω από την Μεγαλόπολη στον Άγιο Παντελεήμονα, σε παρόμοιο τοπίο όπως του δικού μας Κάστορα, τα πλατάνια όλα έχουν ασθενήσει και ξεραίνονται. Από την εκεί Δασική υπηρεσία έχουν αναρτηθεί πινακίδες που αναφέρουν το πρόβλημα και ενημερώνουν, προς αποφυγή της μετάδοσης της ασθένειας στα υγιή δένδρα, ότι δεν πρέπει να κόβονται κλαδιά με κοπτικά εργαλεία παρά μόνο αν σε κάθε κοπή αυτά αποστειρώνονται.

Αναζητήσαμε στην υπάρχουσα βιβλιογραφία πώς περιγράφεται η ασθένεια και πράγματι υπάρχει αρκετό υλικό και μελέτες, παρουσιάσεις στο 15^ο Φυτοπαθολογικό Συνέδριο, το 2010, μελέτη από το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ). Οι ερευνητές Π. Τσόπελας και Ν. Σουλιώτη δίνουν μια εικόνα της κατάστασης στην Ελλάδα και το γεγονός ότι επηρεάζεται οικολογική καταστροφή στην Ελλάδα.

Η ασθένεια αποδίδεται στο μύκητα *Ceratocystis platani* που προξενεί το μεταχρωματικό έλκος του πλατάνου, που είναι μία από τις πλέον καταστρεπτικές ασθένειες δασικών δένδρων διεθνώς. Ο *C. platani* θεωρείται αυτόχθον είδος της Βόρειας Αμερικής και πιθανολογείται ότι εισήχθη στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Στην Ελλάδα το παθογόνο διαπιστώθηκε για πρώτη φορά το 2003 στο Νομό Μεσσηνίας και στη συνέχεια διαδόθηκε στους όμορους νομούς Ηλείας και Αρκαδίας, ενώ το 2009 βρέθηκε και στο Νομό Αχαΐας. Στην Πελοπόννησο ο *C. platani* έχει ήδη νεκρώσει χιλιάδες δένδρων πλα-

τάνου κάθε μεγέθους και ηλικίας και συνεχώς επεκτείνεται σε νέες περιοχές.

Τα συμπτώματα εμφανίζονται σε ορισμένα κλαδιά και χαρακτηρίζονται από χλώρωση των φύλλων κατά περιοχές (παρουσιάζονται μπλε περιοχές), παραμόρφωση και κύρτωση των φύλλων, και όσο προχωρά η νόσος μπορεί να πέσουν και φύλλα. Στη συνέχεια το δέντρο παθαίνει ημιπληγία μέχρι την ολοκληρωτική ξήρανσή του. Η ολοκληρωτική ξήρανση είναι πιθανότερη στα νέα δέντρα. Η νόσος μπορεί να διαγνωστεί στην αρχή της από έλκη στον κορμό του πλατανιού.

Ο κυριότερος παράγοντας για τη διάδοση της ασθένειας από περιοχή σε περιοχή είναι ο άνθρωπος. Κυριότερος τρόπος διάδοσης της ασθένειας θεωρούνται οι εργασίες που σχετίζονται με τεχνικά έργα, για παράδειγμα σε περιοχές που εντοπίστηκε η έναρξη της ασθένειας είχαν χρησιμοποιηθεί μηχανήματα εκσκαφής. Τα μηχανήματα εκσκαφής είναι ο κυριότερος κίνδυνος γιατί μπορούν να μεταφέρουν μολυσμένο χώμα και προσβεβλημένα κομμάτια ξύλων από περιοχές με φυτά που ασθενούν σε νέες. Επίσης, μια άλλη αιτία θεωρείται η χρήση μολυσμένων εργαλείων κοπής κλαδιών (πριόνια, τσε-

κούρια κλπ), ιδιαίτερα κατά μήκος δρόμων. Ένα δέντρο σε κάποιο δάσος μπορεί να προσβληθεί από το μολυσμένο χώμα ή ακόμη και το μολυσμένο πριονίδι, που μεταφέρεται με τον άνεμο σε μεγάλες αποστάσεις, μέσω πηλγών που έχει στον κορμό του. Όταν αρχίσει η ασθένεια, αυτή μεταφέρεται στα γειτονικά δέντρα, για παράδειγμα τα δέντρα που ξεράθηκαν στον Άγιο Μάμα, από την επαφή των ριζών και από τα εργαλεία κλάδευσης.

Τα μέτρα αντιμετώπισης της ασθένειας πρέπει να είναι προληπτικά και να αποβλέπουν στον περιορισμό της διασποράς του παθογόνου σε νέες περιοχές μέσω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Έτσι πρέπει να εντοπίζονται από τις Υπηρεσίες, κυρίως κατά τη βλαστική περίοδο, το δέντρα που ασθενούν. Στη συνέχεια τα ασθενούντα μαζί με τα γειτονικά τους, πρέπει να υλοτομούνται και το ξύλο να καίγεται και τα υπολείμματα να θάβονται. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στη διασπορά του πριονιδιού, που πρέπει να μαζεύεται ώστε να αποφευχθεί η μετάδοση στα άλλα δέντρα. Όλα τα εργαλεία κοπής και τα μηχανήματα εκσκαφής που χρησιμοποιήθηκαν για το θάψιμο πρέπει να πλένονται με νερό υπό πίεση και

κατάλληλα απολυμαντικά. Καλή απολύμανση μπορεί να γίνει διάλυμα χλωρίνης, στο οποίο μπορούν να εμβαπτίζονται τα εργαλεία για αρκετά λεπτά.

Παράλληλα μπορούν χρησιμοποιηθούν ζιζανιοκτόνα για τη νέκρωση των ζώντων προσβεβλημένων δένδρων καθώς και των γειτονικών τους υγιών, ώστε να σταματήσει η μετάδοση (αποτελεσματικό θεωρείται το glyphosate).

Είναι προφανές ότι το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό, και εφόσον ο μύκητας μας χτύπησε την πόρτα το αποτέλεσμα μπορεί να είναι η καταστροφή των υπεραιώνόβιων πλατανιών τόσο στον Άγιο Μάμα όσο και στον ποταμό Κάστορα. Ειδικά στο ποτάμι η διάδοση θα είναι ακόμη πιο γρήγορη. Η μοναδική ομορφιά τους θα εξαφανιστεί και η οικολογική καταστροφή θα είναι ανεπανόρθωτη για πολλές δεκαετίες.

Δεν γνωρίζουμε πόσο σοβαρά οι Υπηρεσίες έχουν ασχοληθεί με το θέμα. Σε κάθε περίπτωση, ο Πολυδεύκης θεωρεί ότι όλοι οι φορείς της περιοχής μας πρέπει να δραστηριοποιηθούν ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα πριν μετατραπούμε σε «νεκρή φύση».

ΕΒ - ΕΛ

Για την ξυλεία (κερεστέ)

Του Γιάννη Ρεξίνη

Η μουριά είναι χρυσός, η καρυδιά κι η καστανιά ασήμι και το δέντρο (δρυς) σίδηρος.

Για όλα τα άλλα ξύλα, οι παλιοί έλεγαν χαριτολογώντας: *Πάρε ξύλο φτιάξε Αντώνη, κι από πλάτανο Μανώλη και αν θες να φτιάξεις Γιάννη ό,τι στραβό ξύλο να βρεις, κάνει. Το δε πουρνάρι ντρέπεται το αφεντικό που το έκοψε, αλλιώς θα σάπιζε στο δρόμο μέχρι να το πάει στο σπίτι.*

Οι παλιοί λοτόμοι (πριονάδες) έκοβαν τα ξύλα όταν κατέβαιναν οι χυμοί από τα δένδρα αρχές Οκτώβρη και στο χειμώνα. Πρόσεχαν το φεγγάρι να μην είναι Πανσέληνος, το έλεγαν φούσκωση αλλά όταν είναι στην αρχή και στο τέλος και το έλεγαν τσίμπηση. Πρόσεχαν ακόμη και τις ημέρες και έτσι τα ξύλα διατηρούνταν πολλά χρόνια χωρίς συντηρητικά αντίθετα με αυτό που συμβαίνει σήμερα.

Παλιότερα και μέχρι τη δεκαετία του 1960 στο χωριό μας άκμαζε το επάγγελμα των λοτόμων (πριονά-

δων) οι οποίοι κατεργάζονταν τα διάφορα ξύλα για τις ανάγκες των κατοίκων. Ως γνωστόν, τότε στα σπίτια γίνονταν πρώτα τα τοιχία και μετά όλα τα υπόλοιπα που γίνονταν από ξύλα, δηλαδή σκεπές, πατώματα, ταβάνια, κουφώματα, έπιπλα και λοιπά.

Οι καρυδιές κάνουν για όλα τα έπιπλα. Οι μουριές για κουφώματα, κολόνες στα υπόστεγα και αλλού, καθώς και για βαγένια για τα κρασιά, βαρέλες για νερό, καδιά για βρώσιμες ελιές και παστά.

Οι καστανιές κυρίως για κάσες κουφωμάτων, κολόνες στα χαγιάτια, ταμπάνια (βάσεις για τις κολόνες στα χαγιάτια) και λοιπά. Επίσης οι παλιοί έβγαζαν ένα είδος καδρόνι ή σανίδι χοντρό και όταν έχτιζαν τα σπίτια, τα έβαζαν σε ανάλογες αποστάσεις υψώνοντας το τοιχίο, για ξυλοδέματα. Δηλαδή για «ξυλοδέματα» αντί για ζώνες (σενάζ) που βάζουν τώρα από σίδηρο και τσιμέντο.

Η δρυς (κοινώς δέντρο) χρησιμοποιούνταν για πλακώματα πάνω στο τέλος στα κουφώματα καθώς και για ξυλοδέματα στα τοιχί-

α. Από δρυ (δέντρο) έφτιαχναν και τις βίδες (αδράχτια τα έλεγαν) για τα χειροκίνητα λιτρουβιά και τις τσιφιλιές, στο πιεστήριο του λιτρουβιού και της τσιφιλιάς που έστυβαν τα τσίπουρα του σταφυλιού και τα πήγαιναν σιγά-σιγά βιδωτά να κατεβαίνουν και αστειευόμενοι έλεγαν: -Άντε, ρε, μια ξερομανελιά ακόμη, γιατί είχαν στο κάτω μέρος πέλμα και τρύπες για να περνά το ξύλο-μοχλός (μανέλι). Σήμερα με τα καλής ποιότητας ξύλα κάνουν και πατώματα και πολλά ακόμη πράγματα γιατί υπάρχουν μηχανήματα και δουλεύονται. Το δρύινο ξύλο είναι πολύ σκληρό και παλιά που δεν είχαν τα μέσα απόφευγαν την επεξεργασία του.

Το έλατο ήταν κατάλληλο για όλες τις ξυλουργικές δουλειές και από ανάγκη, γιατί τότε δεν έπαιρναν ξύλα εισαγόμενα (τροπικά, σουηδικά κ.λπ.). Εκτός από το ξύλο του το έλατο ήταν χρήσιμο για την ελατόπισσα. Χάραζαν τον κορμό του δέντρου, και έβαζαν ένα τενεκεδάκι στο οποίο μάζευαν ελατόπισσα. Πάνω σε πανί κάμποτο άπλωναν με το κουτάλι ελατόπισσα και

έφτιαχναν έμπλαστρα (τσιρότα) για τους πόνους και τα κτυπήματα.

Το πεύκο (ντόπια ονομασία «μπορίτσα») ήταν κατάλληλο για στέγες, για όλες τις ξυλουργικές κατασκευές και επιπλέον για τα «μυλοβάγεννα» στους αλευρόμυλους, γιατί άντεχαν στο νερό περισσότερο από άλλα ξύλα.

Ο κέδρος φυτρώνει στον Ταύγετο στα χαμηλά. Από τον κορμό του έφτιαχναν κολόνες για κατοικίες, υπόστεγα και οι παλιοί έφτιαχναν επίσης κανάτια για να πίνουν νερό, καρδάρες και άλλα δοχεία που χρειάζονταν οι κτηνοτρόφοι για τα τυροκομικά. Επίσης με τα κλαριά του καπνίζουν τα χοιρινά για παστό.

Τα πλατάνια τα χρησιμοποιούσαν κυρίως οι σαγματοποιοί (σαμαράδες) για τα σαμάρια των ζώων και οι καρεκλάδες για καρέκλες της εποχής εκείνης που ήταν όλες ξύλινες.

Από το ρέικι έφτιαχναν τις σαΐτες για τους αργαλειούς που ύφαιναν, τους έδιναν σχήμα κωνικό με μύτες και μέσα έβαζαν τα μασσούρια (έτσι τα έλεγαν) με το νήμα. Επίσης έφτιαχναν και σφοντύλια τα ποία έβαζαν στο κάτω μέρος του αδραχτιού, για να το στρίβουν και να γίνεται η κλωστή.

Από το σφοντάμι έφτιαχναν οι ξυλουργοί τα εργαλεία τους.

Σημ: Τις πληροφορίες έδωσε ο κ. Γιάννης Ρεξίνης, ξυλουργός, ένας Καστανιώτης με πλήρη συνείδηση του τόπου και του χρόνου, ένας χειμαρρώδης αφηγητής, πακτωλός γνώσεων.

Για την αντιγραφή Θ. Πελεκάνου

Ανεβαίνοντας στον Αϊ-Γιάννη

Κάθε χρόνο εγώ και πολλοί άλλοι βάζουμε το ίδιο στοίχημα να μπορέσουμε και τον άλλο χρόνο να διασχίσουμε το μονοπάτι που οδηγεί σ' αυτό το εκκλησάκι και να νοιώθουμε ότι πλησιάζουμε τον ουρανό. Κατά τη διαδρομή πριν να ξημερώσει, έχεις την πολυτέλεια να δεις πολύ καλύτερα τον ουρανό, να μετρήσεις τα αστέρια και αν τα γνωρίζεις να τα απολαύσεις, (θυμάμαι κάποια χρονιά ήμουνα με μια παρέα που γνώριζε πάρα πολλά πράγματα για το αστρικό σύστημα και κάποιος μας έδειξε το πιο ταιριαστό και αχώριστο ζευγάρι των άστρων και έμαθα επιτέλους ότι η συνύπαρξη της Πούλιας και του Αυγερινού στην ίδια περιοχή του ουρανού είναι ένα όχι και τόσο συχνό φαινόμενο, αντίθετα με το ό,τι συνήθως πίστευα). Κατά τη διαδρομή αισθάνεσαι την απεραντοσύνη του βουνού και πιστεύεις ότι αν απλώσεις τα χέρια θα πιάσεις τα άστρα,

η θέα είναι απίστευτη.

Όταν λοιπόν φτάνουμε ξημερώματα στο εκκλησάκι και βλέπουμε τον ήλιο ν' ανατέλλει αισθανόμαστε ότι αυτό το μέρος, η δική μας κορυφή, το δικό μας βουνό, ανήκει στην κατηγορία των βουνών που όταν βρεθείς στην αγκαλιά τους μια φορά αυτή θα σε ακολουθεί συνέχεια... Θα σε ακολουθεί σε τέτοιο βαθμό που θα αλλοιώνεται η ροή του χρόνου. Όλο το μεγαλείο του Ταυγέτου απλώνεται μπροστά μας. Στεκόμαστε σε ένα από τα πιο όμορφα σημεία. Απαριθμούμε τις κορυφές του, τα φαράγγια και τα διάσελά του. Θαυμάζουμε τον Λακωνικό κόλπο, τις πόλεις και τα χωριά που βλέπουμε από εδώ. Εκφράζουμε τη χαρά μας που στεκόμαστε σε αυτή την κορυφή. Αυτή εκδηλώνεται αυθόρμητα και είναι αποτυπωμένη στα πρόσωπα όλων μας. Αφήνομαι στην αύρα του Ταυγέτου, οι εικόνες του, οι ήχοι του, τα

αρώματά του με κατακλύζουν, θέλω να γίνω ένα μαζί του, να αφομοιωθώ από αυτόν. Το βουνό, η φύση για να σου δώσει πρέπει να της δοθείς. Να βγεις από τον εαυτό σου, να αφήσεις πίσω σου τα αρνητικά που κουβαλάς και να εναρμονιστείς με ωραίους υψηλούς ρυθμούς. Αισθήματα, γαλήνης, ηρεμίας και ελευθερίας με γεμίζουν. Το βουνό προσφέρει μια αίσθηση πληρότητας.... Είναι η στιγμή που εμφανίζονται τα ωραιότερα χρώματα. Έχουμε βρεθεί σε ένα συνδυασμό χώρου και χρόνου που μας αποκαλύπτει τις ομορφότερες εικόνες του. Είναι από τις εικόνες που σε ακολουθούν...

Μας αλλάζει το βουνό, φέρνει την παρέα πιο κοντά, σου μαθαίνει να σέβεσαι και να μοιράζεσαι απλά πράγματα. Το νερό, τον αέρα, τους φίλους που σε συντροφεύουν.

Όπως κάθε χρόνο τέτοια ημέρα αρκετοί είναι οι προ-

σκυνητές και όχι μόνο, που αποφασίζουν να ανέβουν στην Κορυφή του Ταυγέτου και να διανυκτερεύσουν εκεί, για να γιορτάσουν στο μικρό Εκκλησάκι που βρίσκεται στην Κορυφή του βουνού σε υψόμετρο 1475 μ. Το γέλιο των παιδιών, μας ξαφνιάζει σ' αυτό το υψόμετρο γιατί έχει δυσκολία ν' ανέβεις, και θάρρος να μείνεις από το βράδυ, αλλά όπως μου είπε ο Βασιλάκης που ανέβηκε το βουνό με τη γιαγιά του από το βράδυ, θα το επαλαλάβει .

ΘΥΜΗΘΗΚΑ

Όταν εμείς ήμασταν παιδιά και ανεβαίναμε από βραδύς, το συνδυάζαμε με τη διασκέδασή μας, κουβαλούσαμε τρανζιστοράκι, ανάβαμε φωπιές έξω από την εκκλησία για να μην κρυώνουμε και σίγουρα δεν μας ενδιέφερε ανατολή του ήλιου, γιατί εκείνη την ώρα κοιμόμασταν αποκαμωμένοι από το ξενύχτι.

Η κοιλάδα των ρόδων

Η κοιλάδα των ρόδων είναι μια περιοχή στην κεντρική Βουλγαρία μεταξύ των πόλεων Κάζανλακ και Κάρλοβο, με μεγάλες εκτάσεις όπου καλλιεργείται η ρόζα η δαμασκηνή. Το υψόμετρο κυμαίνεται μεταξύ 990 και 2300 ποδών. Το κλίμα ήπιο με κατάλληλη υγρασία την Άνοιξη και οι συχνές βροχές στις αρχές του Ιουνίου ευνοεί την ανάπτυξη των φυτών την ανθοφορία, την ποσότητα και την ποιότητα του παραγόμενου αιθέριου έλαιου.

Η ιστορία λέει ότι το φυτό το έφεραν στη Βουλγαρία, στη περιοχή του Κάζανλακ, από το Κασάν της Περσίας οι στρατιώτες του Μέγα Αλέξανδρου, όπου οι τριανταφυλλιές ευδοκίμησαν και έδωσαν εξαιρετικής ποιότητας αιθέριο έλαιο με χαμηλή περιεκτικότητα σε παραφίνες. Έτσι το ροδέλαιο δεν στερεοποιείται σε χαμηλές θερμοκρασίες. Αναπτύχθηκε ένας ειδικός τρόπος καλλι-

έργειας που λέγεται «κέσμε», ο οποίος ενώ δεν απαιτεί σημαντική εργασία, επιτρέπει πυκνή φύτευση, μεγάλη απόδοση και υψηλή ποιότητα ροδέλαιου, χωρίς να αλλοιώνεται ο παραδοσιακός χαρακτήρας.

Η πρώτη απόσταξη των τριαντάφυλλων ξεκίνησε το 1664 με τη χρήση παραδοσιακών αμβύκων οι οποίοι είχαν σχεδιαστεί να επιτυγχάνουν πολλαπλή απόσταξη για τον καθαρισμό του ελαίου. Μεταξύ 1903 και 1945 εντατικοποιείται η καλλιέργεια και βελτιώνεται η τεχνολογία της απόσταξης, με εισαγωγή της τεχνικής με υδρατμούς. Επίσης αναπτύσσονται οι πρώτοι συνεταιρισμοί. Μεταξύ 1945 και 1990 η καλλιέργεια, παραγωγή και διακίνηση των προϊόντων ήταν κάτω από μονοπωλιακό κρατικό καθεστώς και μετά το 1990 αναπτύχθηκε η ανεξάρτητη καλλιέργεια και η απόσταξη. Παράλληλα, η Βουλγαρι-

κή κυβέρνηση έκδωσε αυστηρή νομοθεσία σχετικά με την ποικιλία, την καλλιέργεια και την απόσταξη, ώστε να διατηρηθεί η ποιότητα και το διεθνές όνομα "brand" του προϊόντος. Η ποιότητα του ροδέλαιου που παράγεται στη Βουλγαρία θεωρείται η καλύτερη στον κόσμο. Κάθε χρόνο, την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου στο Κάζανλακ διοργανώνεται το φεστιβάλ των ρόδων. Η παράδοση είναι ο κόσμος να μαζεύει τριαντάφυλλα τα χαράματα, φρονώντας παραδοσιακές στολές. Οργανοπαίχτες και τραγουδιστές παραδοσιακής μουσικής μαζί με χορευτές τριγυρνούν στα χωράφια και η συγκομιδή μετατρέπεται σε μια μεγάλη γιορτή. Μεταξύ άλλων επιλέγεται και «Βασίλισσα Ρόδο» (Τσάριτσα Ρόζα) μεταξύ των κοριτσιών που αποφοιτούν από το λύκειο. Μια μεγάλη παράδοση, ένα εξαιρετικό προϊόν, μια διεθνής αγορά.

Τα ρόδα της Κοζάνης

Το 2004 μια ομάδα φιλόδοξων νέων στο Βόιο της Κοζάνης αποφάσισαν να κάνουν ένα τολμηρό εγχείρημα. Μελετώντας τις συνθήκες καλλιέργειας των τριαντάφυλλων στη Βουλγαρία και οδηγημένοι από αρχαία κείμενα που παίνευαν τα ρόδα του Βοΐου διάλεξαν μερικά χωράφια ευάερα, ευήλια και στραγγιστικά με PH 6-7.5 και φύτεψαν τριαντάφυλλα που έφεραν από τη Βουλγαρία. Ρόζα Δαμασκηνή, Ρόζα Άλμπα και Ρόζα Σεντιφόλια (εκατοντάφυλλη). Δυο χρόνια μετά έκαναν την πρώτη συγκομιδή και μετά τρία ακόμη, το 2009, ως Συνεταιρισμός Αρωματικών Φυτών Βοΐου Κοζάνης αγόρασαν το δικό τους αποστακτήρα υψηλής τεχνολογίας 2000 λίτρων και έγινε για πρώτη φορά απόσταξη σε εμπορική κλίμακα. Τα προϊόντα; Αιθέριο έλαιο ρόδων,

ροδόνηρο, τσάι τριαντάφυλλο, γλυκό του κουταλιού, μαρμελάδα, σιρόπι, υλικό απόρριψης. Το ροδέλαιο παράγεται με απόσταξη φρέσκων ροδοπετάλων και αποκαλείται και «ρευστός χρυσός» εξ αιτίας της πολύ υψηλής τιμής του που ανέρχεται στα 8000 ευρώ ανά κιλό. Για την παραγωγή ενός λίτρο ροδέλαιου απαιτούνται 4 τόνοι ρόδα. Όσον αφορά στο ροδόνηρο, το μοναδικό ελληνικό παράγεται με τη μέθοδο της διπλής απόσταξης και για την παραγωγή 100 λίτρων χρειάζονται 100 κιλά τριαντάφυλλα. Το ροδέλαιο και το ροδόνηρο απευθύνονται κατά κύριο λόγο στη βιομηχανία καλλυντικών και αρωμάτων και στις βιομηχανίες τροφίμων

Σήμερα ο Συνεταιρισμός αριθμεί δεκαπέντε μέλη μικρές οικογενειακές μονάδες, αλλά το ενδιάμεσον έχει τετραπλασιαστεί.

Η επέκταση είναι μεγάλη, καθώς από τα 100 στρέμματα που διέθεταν και έπαιρναν τριαντάφυλλα από τα 60, τώρα θα φτάσουν πάνω από 200 στρέμματα.

Για το 2015 υπάρχουν αιτήματα από την Ταϊβάν για μεγάλες ομάδες τουριστών υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι θέλουν να συμ- Και ο συνεταιρισμός δεν μένει

απλώς στην παραγωγή αλλά συνεργάζεται με τη Φαρμακευτική Σχολή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και τα Τ.Ε.Ι. Λάρισας και Δυτικής Μακεδονίας με στόχο τη βελτίωση της παραγωγής και την αξιοποίηση των προϊόντων και σε νέες χρήσεις, όπως οι φαρμακευτικές.

Μικρά νέα και πληροφορίες από την καθημερινή ζωή του χωριού, αλλά και παλιές ιστορίες όπως έφτασαν στις μέρες μας μετά μακρά διαδρομή σε καφενεία και γειτονιές

Αφαγανιά και κρασανάγκη
Ήρεμος νηφάλιος και λεβέντης

ο μπαρμπα-Μήτσος, πάντα με την εφημερίδα στο χέρι, αναπολώντας και αναλύοντας τις μάχες στα βουνά με τους συναγωνιστές συμπατριώτες του, κατάκοπος από την κούραση της ημέρας και τον ποδαρόδρομο από Κάμπο-Καστανιά- Καστρί και τανάπαλιν, έπινε τον καφέ του στη συνηθισμένη του θέση και όταν οι κοντινοί του τον ρωτούσαν: -πώς πάει; Απαντούσε με σκεπτικισμό: - καλά, πολύ καλά ρε παιδί, σαν το τυρί τον Αύγουστο (που συνήθως ξινίζει) για να συμπληρώσει αν η ερώτηση ήταν: πώς τα περνάς ρε μπαρμπα-Μήτσο; -καλά γιε μου σαν το αυγό ανάμεσα σε δυο λιθάρια και να προσθέσει ο μπαρμπα-Γιώργης με νόημα από δίπλα, -άστα, αφαγανιά και κρασανάγκη.

Γ. Α.

Το ι το κουπαδέλι

Γυρίζουμε πίσω περίπου τριανταπέντε χρόνια. Στο καφενείο του μπαρμπα-Νίκου Α. έπινε το καφεδάκι του ο συγχωριανός μας Γ. Α. Ήταν η ώρα που πήγαιναν τα παιδιά στο Σχολείο, ανάμεσά τους και ο Θωμάς ο μικρότερος γιος του αείμνηστου πάπα-Γιώργη του Χιώτη. -Ρε, Θωμά, του φώναξε ο Γ. Α., σου έπεσε το ι το κουπαδέλι (δηλ. το ύψιλον). Ανήσυχος ο μικρός Θωμάς

άρχισε να ψάχνει τριγύρω του, για να το βρει.

Δίπλα στο ευτράπελο ίσως αξίζει να θυμηθούμε και κάτι σοβαρό. Η μητέρα του μικρού Θωμά, η πρεσβυτέρα Καλίσσα Χιώτη, ενώ μεγάλωνε τέσσερα παιδιά με πειθαρχία, παράλληλα πήρε το πτυχίο ελληνικής Φιλολογίας από το Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης και εργάστηκε ως μεταφράστρια στην ΕΟΚ. Επίσης αρκετοί παλιοί θα θυμούνται πως κατέγραψε η τηλεόραση της Δανίας,

συνέντευξη που πήρε η ίδια από τον Μαραπά, στον συνοικισμό Νέας Λιβεράς.

Θ. Π.

Ο Παλαμάς για τον Δημητρακάκη

Ίσως ελάχιστοι γνωρίζουν σήμερα, ότι ο μεγάλος εθνικός ποιητής Κωστής Παλαμάς εργάστηκε ως κοινοβουλευτικός συντάκτης, σε ηλικία 24 χρονών. Και περιέγραψε με γλαφυρότητα τις συνεδριάσεις της Βουλής περί το 1883 υπογράφοντας με το ψευδώνυμο «Κουτρούλης». Ο Παλαμάς παρατηρούσε και τον τρόπο που αγόρευαν οι βουλευτές. Έτσι επισήμανε, ότι ο γνωστός Ζακυνθινός βουλευτής Κωνσταντίνος Λομβάρδος, όταν ανέβαζε τους τόνους στην αγόρευσή του και τον ενοχλούσε το πανωφόρι του «το πετά προ των ποδών του, άνευ τινός φροντίδος».

Μια άλλη φορά, στη συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 1883 σημείωσε για τον βουλευτή Λακεδαιμόνος Δημήτριο Δημητρακάκη ότι αγόρευε «κολλημένος επί του βήματος και συσπειρούμενος εντός του ευρέος επαναφορίου του».

Και συνέχιζε για τη συνεδρίαση εκείνης ημέρας..

«Άλλην τινά μεταβολήν δεν διακρίνω εισέτι, ειμή το εξυρισμένον πρόσωπον του κ. Μπουλελά και του κ. Τζάνε το περίκομπσον και πλούσιον επανωφόρι και τας αναποσπάστους μετά των χειροκτιών, συνδεθείσας χείρας του τα οποίας χειροκτιοφόρους αναβιβάζει επί του βήματος».

Ο Παλαμάς, που υπήρξε πρωτοπόρος στο

κοινοβουλευτικό ρεπορτάζ της εποχής του, τελικά απορροφήθηκε από την ποίηση στην οποία διέπρεψε.

Θ.Π.

Ένα παλιό ευτράπελο από τον Αιλιανό

Κάποιος άνδρας από την Κέα, γέρος και αλαζόνας που ντρεπόταν για τα γεράματά του, προσπάθησε να εξαφανίσει τις άσπρες τρίχες του με βαφή. Ήρθε λοιπόν στη Σπάρτη για πρεσβεία και όταν παρουσιάστηκε με το βαμμένο κεφάλι στους Λακεδαιμόνιους άρχοντες, ο Αρχίδαμος ο βασιλιάς των Λακεδαιμονίων είπε: -Τι υγιές θα μπορούσε να μας πει ένας τέτοιος άνθρωπος ο οποίος περιφέρει το ψέμα όχι μόνο στην

ψυχή αλλά και στο κεφάλι του; Και έτσι εκμηδένισε τα λόγια του Κείου, από όσα έβλεπε.

Θ.Π.

Τον πήρε στο λαιμό του...

Κάποιος ιερέας που εργαζόταν κοντά στην όχθη ενός ποταμού, παρασύρθηκε από τα φουσκωμένα νερά του όταν ξέσπασε ξαφνικά ραγδαία βροχή. Ένας χωρικός που περνούσε τυχαία, όταν είδε τον

ιερέα να κυλιέται στα νερά του ποταμού, έτρεξε στην όχθη άπλωσε το χέρι και του είπε:

-Παπά δώσε μου το χέρι σου. Ο ιερέας δεν αποκρίθηκε, παρά αφέθηκε στο ρεύμα του ποταμού και πνίγηκε. Ο χωρικός όταν έφτασε στο χωριό ανάγγειλε τη θλιβερή είδηση στους συγχωριανούς του. Όταν τον παρατήρησαν γιατί δεν προσπάθησε να τον σώσει, απάντησε ότι προσπάθησε, αλλά ο ιερέας δεν του έδωσε το χέρι την κατάλληλη στιγμή και πνίγηκε. Ένα γέρος που καθόταν παραδίπλα, τον ρώτησε: -Πώς του είπες του παπά, παιδί μου;

-Δος μου το χέρι σου παπά, απάντησε ο χωρικός.

-Τότε, πρόσθεσε ο γέροντας, εσύ τον έχεις τον παπά στο λαιμό σου, γιατί αν του έλεγες, να το χέρι μου παπά, αμέσως εκείνος θα άπλωνε να το πάρει. Αλλά αφού του είπες δος μου, δεν μπορούσε να ανταποκριθεί, επειδή ο παπάς παίρνει αλλά δε δίνει.

(Σημ: ήσαν τα δύσκολα χρόνια που οι ιερείς συντηρούνταν από τους ενορίτες)

Διασκευή από το έργο του Κορύλλου "Πεζοπορία από Πατρών εις Σπάρτην".

Θ.Π.

Οι γέξεις και το παρεμπόδιμάς

Μια σειρά κειμένων που προσπαθεί να προσεγγίσει λεξιλογικά-ετυμολογικά τοπωνύμια αλλά και λέξεις που χρησιμοποιούμε στον καθημερινό μας λόγο.

Ως πηγές έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως: Τα λεξικά της κοινής νεοελληνικής του Μπαμπινιώτη και του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Το ετυμολογικό λεξικό του Ν. Ανδριώτη, το λεξικό των Liddell-Scott A. Κωνσταντινίδη, αλλά και δημοσιεύσεις του Δ. Καλλιάνη στον παλιό ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ. Ευπρόσδεκτη και επιθυμητή κάθε κριτική, διόρθωση ή επισήμανση.

Ρουπάκι: Είναι η δημώδης ονομασία είδους δρυός, βελανιδιάς. Πρόκειται βέβαια για το γνωστό μας θάμνο που φυτρώνει στα αγριεμένα χωράφια και στους όχτους τους. Είναι το υποκοριστικό της αρχαίας λέξης **ρωψ**, **ρώπαξ**, ρωπάς –άδος, και το υποκοριστικό **ρωπάκιον**.

Ρωπεύω, σήμαινε κόβω κλάδους και χαμόκλαδα. Ρωπήεις ήταν ο κατάφυτος από θάμνους. Ρωπήια ήσαν τα πυκνά χαμόκλαδα. Ρωπικός αυτός που ανήκει σε ασήμαντα και ευτελή πράγματα. Από ρωπούς (δηλαδή κλαδιά θάμνων) έφτιαχναν πλέγματα και σείστρα (βεντάλιες) για να διώχνουν τις μύγες. Ρωπογράφος αυτός που ζωγράφιζε ανάξια λόγου πράγματα. Ρωποπερπερήθρα η χυδαία και ποταπή φλυαρία. Ρωποπώλης ο μικρέμπορος και ρωποπωλείο το κατάστημα ψιλικών.

Σημειώνεται πως ο **ρωπήεις** (δηλ. ο κατάφυτος από θάμνους, όπου εύρισκαν καταφύγιο μικρά ζώα) ονομαζόταν και **άγκος**. Ίσως από την αρχαία αυτή λέξη αυτή προέρχεται το **απάγκιο** και το ρήμα **απαγκιάζω**.

Ξετ(σ)ινιάζω, σημαίνει ξεαγκιστριάζω, ελευθερώνομαι

από το αγκίστρι. Στο χωριό, όταν κάποιος βρίσκεται σε δύσκολη θέση, είναι παγιδευμένος, λένε «και τώρα τράβα, ξετζινιάζε». Τζίνι ονόμαζαν το αγκίστρι, που χρησιμοποιούσαν οι κυνηγοί για να θηρεύσουν τσίχλες. Έπαιρναν λεπτά ξυλάκια μήκους 10-15 εκατ., έδεναν στη μια άκρη μεταξωτή κλωστή (μπιρσίμι) για να αντέχει, και στην άκρη της κλωστής έδεναν αγκίστρι πάνω στο οποίο τοποθετούσαν το δόλωμα, συνήθως σκουλήκι. Όταν η τσίχλα, έτρωγε το δόλωμα και πετούσε για να απομακρυνθεί, το αγκίστρι καρφωνόταν μέσα της και καθώς το ξυλάκι ήταν μπηγμένο στο χώμα με τη μυτερή του άκρη, ήταν αδύνατον να απαγκιστρωθεί, δηλ. να ξετζινιάσει. Σήμερα ο τρόπος αυτός είναι παράνομος.

Η λέξη **τζίνι** (=άγκιστρο) είναι αθησαύριστη, δηλ. δεν έχει καταγραφεί τουλάχιστον στα λεξικά που την αναζητήσαμε (Μπαμπινιώτη, Ανδριώτη, Ινστιτούτου Ν. Ε. Σπουδών, Ελευθερουδάκη, Liddell-Scott) και άρα δεν γνωρίζουμε την προέλευσή της. Είναι πιθανόν να συγγενεύει με τη λέξη **τσιγκέλι** που επίσης σημαίνει άγκιστρο και η οποία προέρχεται από την τουρκι-

κή λέξη **cengel** και αυτή με τη σειρά της από την περσική **cungal** που σημαίνει νύχι άγκιστρου. Ο Βοσταντζόγλου στο λεξικό του καταγράφει για το τσε(ι)γκέλι, ρίζα **τσεν_** και **τσιν_**.

Το κυνήγι της τσίχλας διαρκεί από το Νοέμβρη έως το Μάρτη του επόμενου χρόνου. Ο Κοραής την τσίχλα την ονομάζει σκινόπουλι ή μυρτοπούλι γιατί είναι πουλί χαμηλής πτήσης και αρέσκεται να φωλιάζει σε κλαδιά θάμνων όπως τα σκίνα. Παρεμπιπτόντως να πούμε πως το μαστιχόδενδρο που ευδοκιμεί στη Χίο, είναι ένα είδος σκίνου.

Παστρεύω, σημαίνει καθαρίζω, αφαιρώ τη βρωμιά, (πάστρα, παστρικός, παστρέψου)

Σύμφωνα με το λεξικό Μπαμπινιώτη, προέρχεται από το ρήμα **σπαρτεύω** (με αναγραμματισμό) που σημαίνει καθαρίζω με σκούπα από σπάρτο. Από το σπάρτο έφτιαχναν σάρωθρα, σκονιά, ντορβάδες, είδη πλεκτικής και από τις ίνες των κλαδιών κλωστική ύλη. Ο Πλίνιος αναφέρει πως οι Ισπανοί ποιμένες από ίνες σπάρτου κατασκεύαζαν τα ενδύματά τους. Το σπάρτο αναφέρεται στον Όμηρο, Ηρόδοτο, Θουκυδί-

δη, Αριστοφάνη, Πολυδεύκη, Διοσκουρίδη κ.α. Φαίνεται πως ο θάμνος ευδοκίμει στις Μεσογειακές χώρες. Ο γνωστός θάμνος ομορφαίνει τις διαδρομές στα χωριά της Πάνω Ρίζας και πριν μερικές δεκαετίες, οι γυναίκες επεξεργάζονταν τα σπάρτα, και μετά από κοπιαστική διαδικασία έφτιαχναν σκονιά και ντορβάδες.

Μπολιάρης είναι αυτός που γυρίζει, περιφέρεται.

Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ρήμα **πολέω** ή **πολεύω** που σημαίνει περιφέρομαι, περιπλανώμαι, συχνάζω, κατοικώ. Η λέξη συναντάται στους τραγικούς ποιητές Αισχύλο και Ευριπίδη, στο ρήτορα Λυσία, στον ποιητή του διδακτικού έπους Ησίοδο και αλλού. Στο χωριό λοιπόν, αυτούς που περιφέρονται άσκοπα και δε μαζεύονται στο σπίτι τους, τους λένε μπολιάρηδες. Από την ίδια ρίζα προέρχονται οι λέξεις ονειροπόλος, αναπολώ, θαλαμηπόλος, αιπόλος (= γιδοβοσκός), αλλά και το **πωλώ** που σημαίνει ανταλλάσσω, εμπορεύομαι, προσφέρω κάτι προς πώληση αντίθετα με το ωνούμαι (ώνια, ψώνια) που σημαίνει αγοράζω.

Θ. Π.

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Το Καστόρι χιονισμένο σε φωτογραφίες των Στράτη και Ειρήνης Γιαννίτσα

Καλύτερη ζωή

Οι συνταγές του Πομδεύκη

Συνταγές της «ΠΑΛΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ», συνδυάζοντας παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής.

Τηγανητές χυλοπίτες στη λαδόκολλα, με κάπαρη, δεντρολίβανο και τριμμένη μυτζήθρα.

Υλικά

Ένα πακέτο χυλοπίτες χωριάτικες
Μία κουταλιά της σούπας κάπαρη
Ένα κλωνάρι δεντρολίβανο
Δύο κουταλιές της σούπας τριμμένη μυτζήθρα
Λάδι, αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση

Βράζουμε τις μισές χυλοπίτες, αλλά να κρατάνε. Τις σουρώνουμε και τις κρατάμε στην άκρη. Σε ένα τηγάνι ρίχνουμε το λάδι και τσιγαρίζουμε το δεντρολίβανο να βγάλει τα αρώματά του. Μετά ρίχνουμε την κάπαρη και τις ανακατεύουμε λίγη ώρα να λαδωθούν καλά. Στο τέλος ρίχνουμε την ξινή μυτζήθρα και ανακατεύουμε. Σε ρβί- ρουμε σε μια τετράγωνη λαδόκολλα μέσα σε ένα πιάτο.

Γιούλη Διπλάρη – Ταβέρνα «Παλιά Αγορά»

Στα παλιά τετράδια της μαμιάς

«Πέντε τροφές για λιπαρά μαλλιά»

- Εντάσσοντας τις παρακάτω τροφές στο διαιτολόγιό σας θα έχετε περισσότερο λαμπερά και υγιή μαλλιά.
- Εστιάστε σε τρόφιμα πλούσια σε πρωτεΐνες, βήτα-καροτίνη, φολικό οξύ, βιοτίνη και ωμέγα-3 λιπαρά οξέα, όπως:
- Φακές: καταπολέμηση της τριχόπτωσης και δυνάμωμα των εύθραυστων μαλλιών.
- Καρύδια: δυναμώνουν τα μαλλιά.
- Γλυκοπατάτες: για πιο ζωηρά και λαμπερά μαλλιά.
- Σπανάκι: θρέφει τον θυλάκο της τρίχας.
- Σολωμός: δίνει τα απαραίτητα συστατικά για την ανάπτυξη της τρίχας.
- Να λάβετε υπ' όψη σας πως για να παρατηρήσετε

αλλαγές στα μαλλιά σας, θα χρειαστούν μερικοί μήνες.

«Θεραπεία ενυδάτωσης της τρίχας»

Μαγιονέζα η θαυματουργή.

Εφαρμόστε τη σε νοπιά μαλλιά και καλύψτε τα με σκουφάκι πλαστικό. Αφήστε να δράσει δεκαπέντε λεπτά έως μία ώρα και στη συνέχεια λουστείτε. Αυτή η θεραπεία είναι εξαιρετικά ενυδατική λόγω των αυγών που περιέχει.

«Κομμώσεις Παναγιώτα»

Καστόρι
Παναγιώτα Μαϊμόνη-Οικονομάκη

Βεράντα και κήπος

Χρυσάνθεμα

Τα χρυσάνθεμα ή δεντροάκια, διαδόθηκαν από την Κίνα και την Ιαπωνία όπου καλλιεργούνταν πριν από 3.000 χρόνια περίπου. Φυτά με ζωηρή βλάστηση, πολλά χρώματα, σε εκατοντάδες ποικιλίες ανάλογα με το σχήμα των πετάλων, το ύψος των φυτών και την εποχή άνθησης. Αναπτύσσονται σε όλα τα εδάφη αλλά προτιμούν τα στραγγερά. Όταν πρόκειται να φυτέψουμε σε γλάστρες, φτιάχνουμε μίγμα ανακατεύοντας σε ίσα μέρη κηπόχωμα, κοπριά και άμμο. Φυτεύονται τον Απρίλη ή το Μάη. Η φυσιολογική εποχή άνθησης των χρυσανθέμων είναι ο Οκτώβρης, γι' αυτό και τα φυτά ονομάζονται Αγιοδημητριακά.

Αναμνήσεις...

- Στη φωτογραφία αριστερά το νεαρό ζευγάρι Ευάγγελου και Σταυρούλας Πάντου, τον Απρίλιο 1951, δύομισι χρόνια πριν μεταναστεύσουν στην Αυστραλία. Δίπλα τους πρέπει να είναι το ζεύγος Βασ. Κορζή και τα παιδιά τους, η Κική Ανδρακάκου με την κόρη της και το ζεύγος Γεωρ. Ερμήλιου. Τη φωτογραφία παραχώρησε η Σταυρούλα Πάντου. (Πηγή: <http://pallakonikodeltio.blogspot.gr>)

Ο ταύγετος ο πρωτογάιφ

Αρσένιο

ΑΙΜΑΤΟΣΤΑΤΗΣ

Γιαγιά μου από την Καστανιά
 τι θα 'δυνα να σε θωρούσα νια
 Γιαγιά μου από την Καστανιά
 που του γέρο-Ταύγετου χαϊδεύει την ποδιά
 κάθε που λευτερονόσουνα στα τόσα σου παιδιά
 τη βάγια σου έστελνες απ' το Βιβάρι
 του Ίρη ανήλιαγο νερό για να σου πάρει
 για να πρωτομοσκολουστούνε
 και να τα πας στην εκκλησιά για να βλογηθούνε
 Γιαγιά μου από την Καστανιά
 τι θάμπωμα σαν ήσουν νιά

Γιαγιά μου από την Καστανιά
 καμάρι της σεριάς μας όταν ήσουν νιά
 Και όταν σαράντιζες στερνά
 σε λούζαν και άλλαζες κι εφόριες τα χρυσά
 το κοντογούνι σου και το άλικο το φέσι
 το Τουνεζένικο με το χρυσό παπάζι
 τη φούστα την πλατειά σφιχτή στη μέση
 κι έπαιρνες τις ευχές στην εκκλησιά
 κι απέκει liaζόσουνα στο liaκωτό
 στον πύργο, στο χωριό ψηλά στετό.

Κι η ψυχοκόρη σου, η πιστή κοπέλα
 σου άνοιγε το παράκλι σου στην κάρνη
 κασέλα,
 και σου 'φερνε το σκρίνιο σου με τα
 διαμαντικά ,
 ζαφείρια και ζαμπρούτια και ρουμπίνια,
 που είταν γιομάτα σου τα σκρίνια.
 Και σου 'λεγε - Κυρά το μεσιανό δαχτύλι
 κράτει
 το δαχτυλίδι να περάσω σου με τον
 αιματοστάτη
 που σταματάει το γαίμα.

Ο λεβέντης ο κύρης σου, ο καπετάν
 Αναγνώστης,
 απ' της Ντροπολιτσάς το ρισάλτο όντας
 γύρισε με το γοργοπόδαρο Νικητάρá
 το σύντροφό του το χαζνέ του κουβαλώντας ,
 που του λάχε στη μερασά, τα γιαταγάνια,
 κουμπούρες, λάζα, με τα τζοβαρικά,
 ξεδιάλεξε τα πιο ξετίμητα πετράδια
 και χάρισμα σου τα 'κανε, φιλώντας σε γλυκά ,
 και μες σ' αυτά κι ένα τρανόν αιματοστάτη,
 που μονομιάς το γαίμα, ως έτρεχε, το εκράτει.

Γιαγιά μου από την Καστανιά,
 τούτη τη δίσεχτη χρονιά,
 κάτω απ' της Αρνησάς το ρέμα,
 σήκωσ' το βλογημένο σου το χέρι,
 και το δαχτύλι ψηλά κράτει,
 με τον αιματοστάτη,
 να σταματήσει το αίμα.

ΑΓΙΣ ΘΕΡΟΣ

Η Γιώτα Σκαρβέλη εκθέτει: “Αντίσταση Τώρα”

Γράφει η Ευγενία Λαμπή

Από τις 24 Οκτωβρίου έως τις 30 Νοεμβρίου 2014, το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος διοργάνωσε την έκθεση Εικαστικές Τέχνες και Αντίσταση 1936-2014 με τίτλο «Αντίσταση Τώρα».

Η έκθεση φιλοξενήθηκε στο υπέροχο νεοκλασικό νέο κτήριο της Δημοτικής Πινακοθήκης Αθηνών, Γερμανικού & Μυλλέρου

στο Μεταξουργείο. Όποιος δεν έχει επισκεφτεί ξανά το κτήριο της πινακοθήκης Αθηνών στην πλατεία Αυδή, μένει κατάπληκτος από την αρχιτεκτονική του και το αποτέλεσμα της ανακαίνισης. Μέσα στους μελετημένους χώρους της αναπτύχτηκαν τα έργα που κατέγραψαν τις ιστορικές περιόδους από τη δικτατορία του Μεταξά έως και τον εμφύλιο αντιπαραβάλλοντάς τα με τη σημερινή περίοδο,

με κεντρικό άξονα πάντα την αντίσταση του λαού και της κοινωνίας. Μέσα στους στόχους της έκθεσης ήταν να αναδείξει το ρόλο της τέχνης και των εικαστικών καλλιτεχνών στην κοινωνία. Συμμετείχε μεγάλος αριθμός από τους σπουδαιότερους εικαστικούς καλλιτέχνες της Ελλάδας.

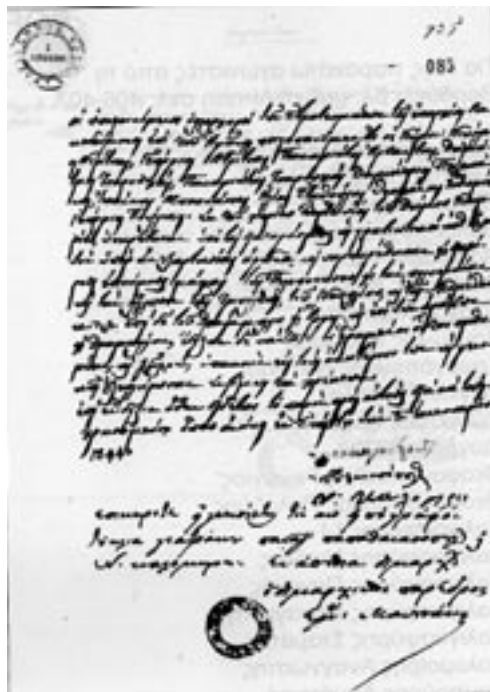
Μεταξύ αυτών και η Γιώτα Ειάρχου Σκαρβέλη με έναν πίνακά της με θέμα από την εξορία, με επίκεντρο τον

πατέρα της Κωνσταντίνο Ειάρχο και τίτλο «Η παρουσία της απουσίας». Μια εξαιρετική δουλειά. Η Γιώτα μετά από είκοσι χρόνια καλλιτεχνικής δημιουργίας στο Λονδίνο, είναι παρούσα συστηματικά στα καλλιτεχνικά δρώμενα ενώ τελευταία ασχολείται και με τις κατασκευές. Ελπίζουμε να δούμε σύντομα και μια νέα ατομική έκθεσή της στην Αθήνα.

ΕΛ

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Η Λακεδαίμων και η Επανάσταση του 1821

Από τον λαμπρό και εξαιρετο επιστήμονα-ερευνητή και καθηγητή κύριο Δημήτρη Σπαντίδο λάβαμε το νέο επίτομο έργο του «Η Λακεδαίμων και η Επανάσταση του 1821». Είχε προηγηθεί το έργο του «Η Συμβολή των Αγωνιστών της Επάνω Ρίζας (Δήμου Πελλάνας) της Λακεδαίμονος στην Επανάσταση του 1821». Το νέο του πόνημα αποτελεί προέκταση της έρευνας που είχε πραγματοποιήσει σ' εκείνο το έργο του. Με βάση τις επιστολές και τα πιστοποιητικά εκδουλεύσεων προς την πατρίδα, η έρευνά του επεκτείνεται σε Αγωνιστές που προέρχονται από την ευρύτερη περιοχή της Λακεδαίμονος και νυν του Δήμου Σπάρτης. Έτσι οι Αγωνιστές από τον τέως Δήμο Πελλάνας ανέρχονται στους 1500, ενώ στην προηγούμενη μελέτη τα στοιχεία έδιναν 400 Αγω-

νιστές. Παραθέτει Γενικό Κατάλογο Αγωνιστών και τη συμμετοχή τους στις Μάχες της Επανάστασης εξαιρώντας τον κυρίαρχο ρόλο των Παναγιώτη Κρεββατά και Παναγιώτη Γιατράκου καθώς και άλλων σημαντικών οπλαρχηγών. Η ανάγνωση των Εγγράφων από τα ΛΑΚΩΝΙΚΑ συγκινεί και συναρπάζει και είναι αποκαλυπτική της ζωής και του έργου των Αγωνιστών, οι περισσότεροι από τους οποίους έζησαν πάμπτωχοι. Ο συγγραφέας αναφέρεται και στη συμβολή των γυναικών της Λακεδαίμονος στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας δίνοντας μερικά παραδείγματα- η Γιατράκαινα, η ηρωίδα της Κρεμαστής, η Αναειπόνυφη και η Σάβαινα η Σπαρτιάτισσα. Τέλος παρατίθενται ένα έγγραφο-αναφορά της Επαρχίας Μυστρά προς τον Κυβερνήτη της Ελλάδος με το οποίο δη-

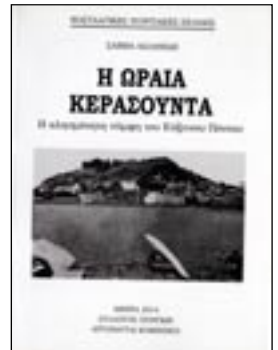
λώνουν πίστη στην « πατρικήν και έμφρονα κηδεμονίαν της Κυβερνήσεως και ομολογούν ευγνωμόσνη προς τας Συμμάχους ευεργέτιδας του Ελληνικού Έθνους Δυνάμεις». (ανάμεσα στους υπογράφοντες: οι της Καστανιάς, ηλίας ιερέυς, παπα Ιω. Λαδάς, χριστόδουλος κουρούπης δημογέρων, χρήστος λάμπος, αναγνώστης παπα γαλάνη, γεώργιος γαλάνης). Συγχαρητήρια στον Κύριο Σπαντίδο, γιατί νοιώθει μέσα του τους προγόνους και προσπάθησε με την έρευνά του να φωτίσει την ορμή τους. Τον ευχαριστούμε για την προσφορά του στην Επιστήμη αλλά και για τη συμβολή του στη γνώση του παρελθόντος, γιατί, όπως λέει και ο ίδιος, το μέλλον ενός έθνους βασίζεται στη γνώση της ιστορίας του από τους ομογενείς του.

B. K.

Βιβλία

Σάββα Ασλανίδη
Η Ωραία Κερασούντα
 Έκδοση Συλλόγου Ποντίων
 «Αργοναύται-Κομνηνοί

Ο μεγάλος σύλλογος Ποντίων «Αργοναύτες- Κομνηνοί» που εδρεύει στην Καλλιθέα Αττικής, προχώρησε στην επανέκδοση του βιβλίου «Η ωραία Κερασούντα, η αξέχαστη νύμφη του Εύξεινου Πόντου», του Σάββα Ασλανίδη.

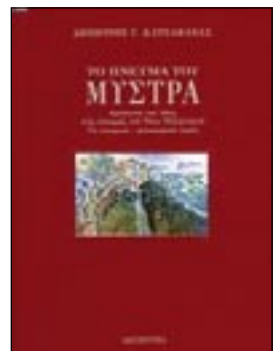
Ο Σάββας Ασλανίδης, ανήσυχο πνεύμα και θερμός πατριώτης, Κερασούντιος ο ίδιος, αποτύπωσε την τοπογεωγραφία της γενέθλιας πόλης του, το θεσμικό ρόλο της Εκκλησίας, της οικογένειας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του τόπου του. Κατέγραψε τις εμπορικές και ναυτιλιακές δραστηριότητες προοδευτικών Ποντίων που κατέλαβαν σημαντική θέση στο διεθνές εμπόριο, παρήγαγαν πλούτο και ευημερούσαν οι ίδιοι και οι συμπατριώτες τους. Θύμα και ο ίδιος, κατέγραψε για τον εκτοπισμό στα Τάγματα Εργασίας, τις σφαγές των Αρμενίων, τον ξεριζωμό το 1922 και το αντίστροφο ταξίδι της «Αργούς» από τον Πόντο στην Ελλάδα. Στο ταξίδι αυτό της επιστροφής αναγκάστηκε να πετάξει τις σημειώσεις του στον Ευφράτη ποταμό, αλλά τις διατήρησε σαν φυλακτό στη μνήμη του και τις κατέγραψε. Το βιβλίο αυτό γραμμένο από αυτόπτη και αυτήκοο μάρτυρα, αποτελεί πολύτιμη πηγή για ιστορικούς- ερευνητές και ιερό εγκόλπιο για τον ποντιακό ελληνισμό. Την επανέκδοση του έργου, διασκευασμένου στην κοινή Ελληνική, ώστε να διαβάζεται άνετα και από τους νεότερους, χρηματοδότησαν με χορηγία τους οι καλοί φίλοι και συνταξιδιώτες στους «Αργοναύτες-Κομνηνούς», Πάνος Ηλιάδης και Ελευθέριος Ιορδανίδης.

Θ. Πελεκάνου

Δημ. Κατσαφάνα
Το Πνεύμα του Μυστρά

Εκδόσεις Ιδιομορφή

Ο Σύνδεσμος των Εν Αττική Λακεδαμονίων παρουσίασε το βιβλίο του Δημ. Γ. Κατσαφάνα «Το Πνεύμα του Μυστρά» σε εκδήλωση που έγινε στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός» στην Αθήνα,

στις αρχές Οκτωβρίου. Το βιβλίο παρουσίασαν οι Λίνος Μπενάκης, Χρήστος Γιανναράς, ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας και ο Νίκος Ζίας ομότιμος καθηγητής Ιστορίας Τέχνης.

Ζούμε στην Καστανιά

Μικρές πληροφορίες για τη ζωή των κατοίκων της περιοχής της Καστανιάς

Συλλογή πληροφοριών- επιμέλεια κειμένων: Ε. Βλαχογιάννη

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας, να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΣ

Από την Αμερική ήλθαν: Η Μαρία Γιαννακάκη-Τσίχλη και ο γιός της Γιώργος Γιαννακάκης. Η Έφη (κόρη του Ανδρέα Φρουζή) και ο σύζυγός της Παναγιώτης Περγιάλης. Ο Γιώργος Μενίδης του Νικολάου και ο Κώστας Λιναρδάκης του Γεωργίου με τη σύζυγό του Ζωή.

Από Αυστραλία: Ο Βασίλης Σταυρόπουλος με την σύζυγό του Πότα (το γένος Τζελέπη) και την κόρη τους Βασιλική (διόρθωση στο προηγούμενο τεύχος) και ο Σταμάτης Γερμανός.

Από Καναδά: Η Μαρία Λαμπράκη – Ζέγα με τον εγγονό της Νίκο, ο Παναγιώτης Χίος και ο Θεοφάνης Μουτής με τον γιό του Παναγιώτη.

Από την Κύπρο: Ο Γιώργος Σταυρόπουλος με τη σύζυγό του Βούλα και την κόρη τους Ιωάννα (διόρθωση στο προηγούμενο τεύχος).

ΓΑΜΟΙ

Η Αγγελική Ιωάν. Βλάχου και ο Πέτρος Κούκουνας του Γεωργίου παντρεύτηκαν στις 30/08/2014 στον Ι.Ν. των Παμμεγίστων Ταξιαρχών στη Λογγαστρα.

Ο Παναγιώτης Λιακόπουλος του Ιωάννη και η Jacqueline Siegel παντρεύτηκαν στις 13/09/2014 στη Βοστώνη των ΗΠΑ. Η Πελαγία Παπαδοπούλου του Ιωάννη και ο Παναγιώτης Μουνδρούκης του Γεωργίου παντρεύτηκαν στις 11/10/2014 στον Ι.Ν. της Γεννήσεως της Θεοτόκου στο Καστόρειο.

Η Χριστίνα Σμυρνίου του Ιωάννη και ο Λάμπρος Κοκκάλας του Δημητρίου παντρεύτηκαν στις 8/11/2014 στον Ι.Ν. της Αγίας Φωτεινής Ιλισσού στην Αθήνα.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι με καλούς απογόνους.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Στεφάνια Λυμπέρη και ο Δημήτρης Σουκαράς του Ιωάννη απέκτησαν τον Ιούλιο 2014 το δεύτερο παιδί τους ένα κοριτσάκι.

Η Μαρία Σταυροπούλου του Παναγιώτη και ο Πέτρος Ζαΐμης απέκτησαν στις 4/08/2014 το πρώτο τους παιδάκι ένα αγοράκι.

Η Μαριάννα Λαγανά του Νικολάου και

ο Παναγιώτης Σταλίκας απέκτησαν στις 03/09/2014 το δεύτερο παιδί τους ένα αγοράκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεογέννητα και να είναι καλότυχα και ευτυχισμένα στη ζωή τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Η Σταματίνα και ο Γιώργος Παπαδόπουλος του Αθανασίου βάπτισαν στις 16/08/2014 το δεύτερο παιδί τους, αγοράκι, στον Ι.Ν. της Αγίας Βαρβάρας στο Καστόρειο και του έδωσαν το όνομα Αθανάσιος.

Η Δήμητρα Κούμαρη και ο Γιώργος Κορζής του Χρήστου βάπτισαν το κοριτσάκι τους στην Ι.Μ. Καστορίου και του έδωσαν το όνομα Χριστίνα.

Η Αναστασία Μενίδη του Βασιλείου και ο Απόστολος Παναγιωτάκης βάπτισαν το δεύτερο κοριτσάκι τους στην Ι.Μ. Πεντέλης στην Αττική στις 28/09/2014 και της έδωσαν το όνομα Μιχαέλα.

Η Μπαρκούρου Γεωργία και ο Δημήτριος Κεμερίδης του Αθανασίου βάπτισαν στις 26/10/2014 το αγοράκι τους στον Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας στο Ίλιο Αττικής και του έδωσαν το όνομα Αθανάσιος.

Η Βίκυ Μουτή του Δημητρίου και ο Δημήτρης Γάβαρης βάπτισαν το δεύτερο κοριτσάκι τους στις 07/09/2014 στον Ι.Ν. του Αγίου Νίκωνα στη Σπάρτη και του έδωσαν το όνομα Πολυτίμη.

Η Αγγελική Τζωρτζάκη του Παναγιώτη και ο Μανώλης Δαμιανάκης του Γεωργίου βάπτισαν στις 21/9/2014 το τρίτο τους παιδί, αγοράκι, στον Ι.Ν. του Αγίου Νικολάου στη Σπάρτη και του έδωσαν το όνομα Παναγιώτης.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν και τα νεοφώτιστα να ευτυχίσουν στην ζωή τους.

Η Μαρία Βασιλείου του Παναγιώτη και ο Δημήτρης Στεφανόπουλος του Αναστασίου βάπτισαν το αγοράκι τους στις 14 Ιουνίου 2014 στον Ι.Ν. της Παναγιάς της Γιάτρισσας στην Κοκκινόραχη Σπάρτης και του έδωσαν το όνομα Ελένη.

ΠΕΝΘΗ

Ο Διονύσης Σουκαράς του Κων/νου πέθανε στις 17/08/2014 στην Αμερική σε ηλικία 61 ετών

Ο Συμεών Πείμανιδης του Κων/νου πέθανε στις 02/09/2014 στη Σπάρτη και κηδεύτηκε στο Καστόρειο σε ηλικία 77 ετών.

Ο Παναγιώτης Σπαράγγης του Ηλία πέθανε στις 18/09/2014 στην Αμερική σε ηλικία 81 ετών.

Ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος του

Γεωργίου πέθανε στις 04/10/2014 στην Αθήνα σε ηλικία 80 ετών.

Ο Αθανάσιος Παπαστάθης του Παναγιώτη πέθανε στις 04/10/2014 στη Σπάρτη σε ηλικία 82 ετών.

Ο Περδίκης Δημήτριος του Βασιλείου πέθανε στο Καστόρειο στις 11/10/2014 σε ηλικία 89 ετών.

Ο Δημήτριος Γιαννίτσας του Νικολάου πέθανε στην Αθήνα στις 27/11/2014 σε ηλικία 85 ετών.

Η Παναγούλα Ρουμελιώτη του Νικολάου το γένος Ιωάννη Σταυρόπουλου πέθανε στις 29/11/2014 στον Καναδά σε ηλικία 76 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

Τα Παιδιά μας στα ΤΕΙ και ΑΕΙ

Επιτυχία και φέτος σημείωσαν στις Πανελλήνιες εξετάσεις για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση οι μαθητές του Λυκείου Καστορείου, αλλά και παιδιά μας που ζουν σε άλλες πόλεις της χώρας μας. Η επί χρόνια προσπάθεια με κόπους και θυσίες τους εξασφάλισε την επιτυχία και τους άνοιξε νέους ορίζοντες στη ζωή τους. Με ιδιαίτερη χαρά συγχαίρουμε τους επιτυχόντες αλλά και τους γονείς τους, που στάθηκαν δίπλα τους σε χαλεπούς καιρούς όπως και στους εκπαιδευτικούς τους, που υπήρξαν αρωγοί των προσπαθειών τους και τους προετοίμασαν σωστά για την πρώτη μεγάλη δοκιμασία της ζωής τους και τους ευχόμαστε δύναμη και καλή και επιτυχή περάτωση των σπουδών τους. Οι επιτυχόντες του Λυκείου Καστορείου και των άλλων Λυκείων, είναι:

Αικατερίνη Βέργαδου του Παναγιώτη (Λύκειο Καστορείου από Βεργαδέικα) στο τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων.

Χρήστος Καλομοίρης του Κων/νου (Λύκειο Καστορείου από Βορδόνια) στο τμήμα Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής της Γεωπονικής Σχολής Αθηνών.

Ευγενία Οικονομοπούλου του Παναγιώτη (Λύκειο Καστορείου) στο Παιδαγωγικό Νηπιαγωγίων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Μαρία Πατσιλίβα του Γεωργίου (Λύκειο Καστορείου από Παρδάλι) στο τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων.

Η Αλίκη Ρουμελιώτη του Νικολάου και της Μαρίας Στελλάκου (Λύκειο Σπάρτης) στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο.

Γεώργιος – Αλέξιος Ρουμελιώτης του

Νικολάου και της Φιλιάς Κουρή (Λύκειο Αθηνών) στο Τμήμα Στατιστικής και Ασφάλειας του Πανεπιστημίου Πειραιά. Η Στέλλα Γρηγοράκη του Χρήστου στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά. Ε.Β.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Η Κλειώ Παπαδημητράκη του Γρηγορίου και της Γαρυφαλλιάς Ρουμελιώτη πήρε το μεταπτυχιακό της από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο MBA: Muster of Business Administration.

Ο Γιώργος Κουτρομπής του Πανάγου διέθεσε χρήματα για τον καθαρισμό και εξωραϊσμό του σιντριβανιού στην πλατεία του χωριού μας.

ΔΩΡΕΑ

Η Καίτη Μαλλιάρου του Παναγιώτη πρόσφερε υφαντό ύφασμα για τις στολές της Ομάδας Παραδοσιακών Χορών Καστορείου του «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ».

Ο Γιώργος Κουτρομπής του Πανάγου διέθεσε χρήματα για τον καθαρισμό και εξωραϊσμό του σιντριβανιού στην πλατεία του χωριού μας.

ΧΟΡΗΓΟΙ

Σταματέλος Παναγιώτης	35
Δημητρακάκης Δημήτριος	15
Pratas-Germanou Angela	50
Kakaflikas Jim.	10
Αρφάνης Κων/νος	25
Θεοφιλοπούλου Μαρία	30
Panagakis Christos	126
Lampaki Maria	10
Φιλιππίδης Νίκος	20

ΝΙΚΟΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΛΑΣ
ΑΙΚΗΤΟΡΟΣ

ΛΥΚΟΥΤΡΙΟΥ 121 Α, 231 00 ΣΠΑΡΤΗ Τ.Κ. 6974739799
ΤΗΛ. 27310 26265 Α FAX: 27310 26811
e-mail: dimitrakou.nikos@otenet.com

Παναγιώτης Κούσουλας
Real Estate services, Σπάρτης

Εκτιμήσεις Ακινήτων
Σύμβουλος Επενδύσεων

Msc International Real Estate
mob.: +30 6947931327
www.pjk.gr
e-mail: info@pjk.gr

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Η Αγγέλα Σκρουμπέλου άνοιξε νέο μικροβιολογικό εργαστήριο.

Ελευθερίου Βενιζέλου 64, Νέα Σμύρνη
Τηλ.: 210 9386840, 6934251826

Γεωργίου Λακωνίας
τ.κ. 23059
Κιν.: 6940 807330

τηλ: 27310 61062
fax: 27310 61063
e-mail: info@taygetosbalcony.gr
www.taygetosbalcony.gr

ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ - ΖΑΓΑΝΑ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ
ΕΡΓΑΤΙΚΑ - ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Γκορτσολόγου 61, τ.κ. 23100, Σπάρτη
Τηλ.: 2731 100787, fax: 2731 100788,
κιν. 6947 775869
email: tzortzakis.zagana@gmail.com

ΣΤΡΑΤΗΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΑΣ

Χειρουργός Κτηνίατρος
Μεταπτυχιακό Δίπλ. Χειρουργικής
Παν. GUELPH Καναδά

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

10:00 - 1:00 (πρω) & 6:00 - 9:00 (εσπ)

Ελ. Βενιζέλου 4, 166 75 Γλυφάδα - τηλ. 210.9647.747
τηλ. ανάγκης: 6944.943.634

Τζάκια - Ψισταριές - Επενδύσεις - Πέτρα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΚΟΥΝΗΣ

Γορδένιος 11 - ΚΙ ΠΟΥΠΟΛΗ - τηλ.: 210 5014594 - 6977672646

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

Διανομή για Όμοιο
Καστόρι

ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
τηλ. 57747
οικ. 22217
κιν. 6942 407789

Enrofas Clean

Καθαρισμός:
Δερμάτινα
Μοκέτες
Σαλόνια - Χαλιά
Στρώματα

Λυκούργου 30, Σπάρτη - Τηλ. 27310 21349

Ευαγγελία Νικολοπούλου
Καστόρα Δήμου Πελλάνας - Λακωνία - Σπάρτη
ΤΚ 23100,
τηλ: 27310 57118, 6909482756, fax: 27310 57205
www.kastorihotel.com - www.focusgreece.gr
email: info@kastorihotel.com

Δράσεις 3ου τετραμήνου '14

-Στα πλαίσια της δράσης του συλλόγου «Ανάπλαση του χώρου του Αγίου Μάμα», που ξεκίνησε τον 2009 με την στέγαση-αποκατάσταση του περιπέτρου αλλά και του χώρου γύρω από την πηγή, το Νοέμβριο προχωρήσαμε στην αποκατάσταση του χώρου των μπεξεστενίων (αμμοβολή και αρμολόι). Το σχετικό κόστος βάρυνε τον προϋπολογισμό μας.

Επίσης στο περίπτερο τοποθετήθηκε και μικρό ξύλινο μπαλόκι από καστανιά. Ευγενική προσφορά της ξυλείας από τα μέλη του συλλόγου Γιάννη Γιαννίτσα και Βασίλη Λαγανά. Η όλη κατασκευή έγινε από το μέλος του πολιτιστικού συλλόγου ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ και φίλο Γιώργη Λιακόπουλο.

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

-Ο σύλλογος, ως εκ των διοργανωτών του 2^{ου} Καστόρειου ορεινού ημιμαραθωνίου, ξεκίνησε ήδη τον καθαρισμό και τη σηματοδότηση της διαδρομής (πλατεία Καστορείου-Γέφυρα-Μαρμαρογέφυρο-Μάντρες- Άγιος Δημήτρης-Νεροτριβή-ΆγιοΜάμας-Τίκλα-Λάτα-Μπρουσάγκα-Λουσίνα-Άγιος Νικόλαος-Κούκου Ράχη-Λάτα-Τίκλα-ΆγιοΜάμας-πλατεία). Αρχές του Νοεμβρίου έγινε επιδιόρθωση των γεφυρών - αντιστήριξη και αντικατάσταση πλαινών προστατευτικών- στον ποταμό Κάστορα. Στην δράση συμμετείχε και πάλι ο Γιώργης Λιακόπουλος.

Αναβάσεις

-Στις 14 Σεπτεμβρίου 60 ορειβάτες των ορειβατικών συλλόγων Καλαμάτας και Σπάρτης πραγματοποίησαν διάσχιση του φαράγγιού των Μύλων από το Μαρμαρογέφυρο μέχρι το Γεωργίτσι.

-Στις 22 Σεπτεμβρίου ομάδα με οδηγό τον πρόεδρο του συλλόγου, μέλος του ΕΟΣ Σπάρτης, μέλος της ομάδας ΝΕΔΩΝ και 4 μέλη της ΕΜΑΚ

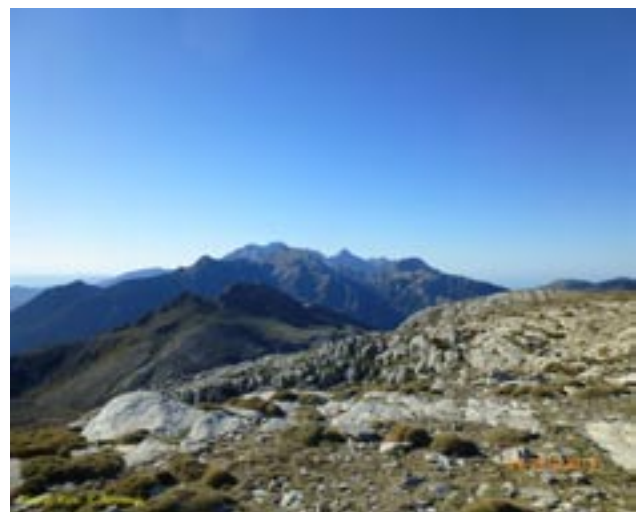
Ελευσίνας πραγματοποίησαν διάσχιση του Πενταδάκτυλου από Αναβρυτή-Λακκόματα- Τσάρκο-Σπανακάκι-κορυφή 2.228-Σιδηρόκαστρο-Αθάνια-Ράχη-Προφήτης Ηλίας-καταφύγιο ΕΟΣ Σπάρτης.

-Στις 11 και 12 Οκτωβρίου ο Πεζοπορικός Όμιλος Αθηνών πραγματοποίησε 3ήμερη επίσκεψη στον Βόρειο Ταύγετο με 3 ομάδες -πεζοπορική, ορειβατική και canyoning. Η πεζοπορική ανέβηκε στην Ξεροβούνα 1.426μ. και τη δεύτερη μέρα ανέβηκε στο Μαλεβό 1.612μ. και κατέβηκε στο Καστόρειο από το Φαράγγι των Μύλων. Η ορειβατική πραγματοποίησε 2ήμερη διάσχιση του Βορείου Ταύγετου από Λογγανίκο μέχρι την Λογγάστρα (Λίμνα-Κουτούνη-Ανάληψη-Κακή ράχη-Μαλεβός-Άγιος Νικόλαος-Λουσίνα-Δίρεμα-Βατσινιά-Λυκοδιάσελο-Γούβες 1.852μ.-Πετράλωνα-Λογγάστρα) με διανυκτέρευση στη Λουσίνα σε σκηνές. Η ομάδα canyoning με αποφοίτους σχολής του ΠΟΑ κατέβηκε τα τεχνικά φαράγγια Λουκά την πρώτη μέρα και Κριμπιά τη δεύτερη.

-Το σαββατοκύριακο της γιορτής της Μπουκουβάλας ομάδες του Φ.Ο.Π. Πειραιά και των ΤΑΞΙΔΕΥΤΩΝ Αθηνών πραγματοποίησαν εξορμήσεις στον Βόρειο Ταύγετο (Μελεβό, στο φαράγγι των Μύλων, Λουσίνα, Μπρουσάγκα.

-Την παραμονή και ανήμερα της Γιορτής της Μπουκουβάλας ομάδες του Φυσιολατρικού Ομίλου Πειραιά και των Περιπατητών Αθηνών πραγματοποίησαν αναβάσεις στις κορυφές Μαλεβού 1.612μ., Ξεροβούνας 1.426μ. και Πυργάκι 1.734μ. ενώ άλλα μέλη τους κατέβηκαν το φαράγγι των μύλων.

Κ.Χ. Λαγανάς

Εικόνες από τη φύση μας

Cypripedium spinosum (κάππαρη)

Με την επιστημονική ονομασία Κάππαρης η κοινή (ή Κάππαρης η ακανθώδης, Cypripedium spinosum), προσδιορίζεται η γνωστή σε όλους μας κάππαρη. Η κάππαρη έρπων θάμνος με μικρά αγκάθια και βλαστούς που διακλαδίζονται και απλώνονται στο έδαφος. Τα άνθη του φύονται μεμονωμέ-

να, είναι μεγάλα και έχουν χρώμα λευκό. Τα άνθη πριν ανοίξουν, στο στάδιο που είναι ακόμα οφθαλμοί, μαζεύονται και στη συνέχεια τοποθετούνται σε αλατισμένο νερό με ξύδι (τουρσί) αποτελώντας τη γνωστή κάππαρη του εμπορίου.
Φωτό: Χαρ. Πελεκάνου
Κείμενο: <http://el.wikipedia.org/wiki/κάππαρη>